

KARÁCSONYRA A GYERMEKEKNEK

legszebb és leghasznosabb ajándék a könyv.

Sebők Zsigmond ifjúsági könyvei

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR UTAZÁSA

HEGYEN, VÖLGYÖN, MEG A NAGY LÁDÁVAL

Képekkel

Ára kötve 7 K

Dörmögő Dömötör, a gyermekek kedves dörmögője utazgat ezekben a könyvekben mindenfelé az országban, a legváltozatosabb és legmulatságosabb kalandok között. Ezek a legvidámabb magyar gyermekkönyvek.

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR ÚJABB UTAZÁSAI

HÁBORÚBAN ÉS BÉKÉBEN

Képekkel

Ára kötve 7 K

A híres dörmögő új utazásai Zebulonnal, Dorkával, Hörpentő bátyával és hurei az angol labdarúgókkal és egyéb ravasz népséggel, valamint lakodalma.

CSUTORA JANCSEI KALANDJAI SZÁRAZON ÉS VIZEN

Sok képpel

Ára kötve 5 K

Mulatságos históriák tárháza e könyv.

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR UTAZÁSAI

(Első kötet)

Képekkel

Ára kötve 7 K

KUJON ÉS KAJÁN ÉS EGYÉB BOHÓSÁGOK

Sok képpel

Ára kötve 5 K

Kacagtató, vidám, kedves bohóságok, mulattató tréfák és egyéb gyermek vidámságokat tartalmaz e könyv.

A LEGSZEBB MESÉK

A világ minden népének mesekincséből. Harminc színes művészi képmelléklettel.

Ára kötve 15 K

Benedek Elek ifjúsági könyvei

VIRÁGOSKERT

Versek és történetek 6-12 éves gyermekeknek.

Sok képpel

Ára kötve 5 K

NAGYAPÓ MESÉL ÉVIKÉNEK

Vers, mesék 6-12 éves gyermekek számára.

Sok képpel

Ára kötve 5 K

SZIGETI VESZEDELEM

Történeti elbeszélés az ifjúság számára.

Képekkel

Ára kötve 5 K

SZÉKELY MESEMONDÓ

Mühlbeck Károly rajzaival

Ára kötve 3 K 50 fill.

HONSZERZŐ ÁRPÁD

Elbeszélés a honfoglalás idejéből.

Mühlbeck Károly rajzaival

Ára kötve 8 K

TOLDI MIKLÓS

Arany Toldi trilogiája nyomán az ifjúság számára.

Mühlbeck Károly rajzaival

Ára kötve 8 K

Rákosi Viktor ifjúsági könyvei

KISBÜRGÖZDTŐL VATERLÓIG

Regény Napoleon idejéből

Bér Dezső rajzaival

Ára kötve 6 K

OGLAN BÉG KINCSE

Regény a török hódoltság idejéből.

Moldván Béla rajzaival

Ára kötve 5 K 20 fill.

KEXHOLMI MÁRIA

Történeti regény az ifjúság számára.

Mühlbeck Károly rajzaival

Ára kötve 4 K 80 fill.

A BÉCSI DIÁKOK

Regény az 1848-iki bécsi forradalom idejéből.

Moldván Béla rajzaival

Ára kötve 5 K 60 fill.

EGY TUTAJ TÖRTÉNETE

Ifjúsági regény.

Gergely Imre rajzaival

Ára kötve 4 K 20 fill.

A CSÁSZÁROK SIRJAI

Történeti regény az ifjúság számára.

Linek Lajos rajzaival

Ára kötve 4 K 80 fill.

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

51. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 20.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.Egyes szám
ára 40 fillér.Előfizetési
feltételek:Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

MENÁZSI ÚTKÖZBEN. (A HÁTTERBEN FELVONULÓ LOVASÁG). — Sztrókay Kálmán felvétele.

Történet az életről, a halálról, a szerelemről és a háborúról.

IRTA LAKATOS LÁSZLÓ.

(Vége.)

XXII.

MINTHA HÜSVÉT VOLNA.

Véres tarázdákat, nagy férges árkokat is szántott már a háború. Már harmadik hete hordja a levegő halálos füttentyések közben a golyót ellenséghez, embertől emberhez. A vizitoki tartomány már csupa rom, gyermekek, kunyhók és háziállatok lettek árva. Idegen katonák jöttek és a podóliaiak riadt futás közben megdözsölték polgártársaikat javaikban, pénzükből, élelmükben, asszonyaikkban. Szapora madár volt a tűz és seregő golyók vékony, forró csőből induló úton kerestek emberi fejeket és emberi szíveket és ha éhesen maradtak, haragjukban a föld testét szakították fel, mintha az volna az emberi hús. Győzedelmes száguclásban szenvedett az ellenséges lovas, megkergetett podóliai katonák úgy futottak, mint égő menaszériából a tűzben megtévedő fenevad. És csunya volt sokszor az is, a mi fenséges.

Három tiszt, az ázsiai vadászrezdekéből való, az első ütközetek nyomorában öngyilkosságot követett el. A fiatal Landsknecht báró fejtelennül — szép, vidám, piros, italos fejt sztrapnell fehérgőzös füstje vitte magával — bukkott egy iszapos folyamba és egy győzhetetlen német feldmarschall az orenburgi egész hadtestet fullasztotta ellenséges tavak hináros Hadesébe. Napokig fulladoztak a podóliaiak, köztük a császári gárda nemes tisztjei is, azok is, a kik ott-on csak úgy itták a peszgot, ha ibolya fevérdött meg előbb benne és a kedves hölgy nevért aranyláncos amuletten hordták a nyakukban. Kexholmi gárdisták is fuldokoltak köztük és két napig tartott, míg valamennyi fulladásban veszett el. Könyökig ért előbb a víz, vállig, állig később és csak akkor lett vége, a mikor a halottaktól keserű töze a száját is elérte, az ember száját... a ki a könyökével megmozdult, lejjebb süllyedt és boldog volt, a kit bajtársa, irgalmas, jó bajtársa lehetett föbe. Holttestek sok ezrért megmérgezett e tözéből szárazra menekültek a halak és a hullók, a nap — mint rossz vizinövényeket — egette az iszapba fulladozókat, éhes szájak meredeztek kékké, haldokló szemekben hideg téboly tűze ragyogott fel és két napi járásra lehetett hallani az el-kárhozottak utolsó jajkiáltását... Odahaza, Litinovában a püspöki konzisztórium körülhordta a szent szízlót és az utcákon önkéntes fiatal katonákat toborzott. Még több katonát, fiatal katonát...

Minden nagyon súlyos lett. Katonák ajkát az éhség csókolt meg torz vigyorral és irgalmas szüzek küldötte fehér tépés megkeményedett a katona kin-eresében. Esett harcász keserű fekete vérért itta a podóliai föld és András, a császár, gyakran meglátogatta az arcvonal csapatait. Megfeszített inu földbe vetett lábbal, tört vállhoz szorított fegyverrel tisztelegtek előtte a katonák. Vasárnap délelőttönként árkok mélyén imádkoztak a papok és sok vitéz hidegülő ajka az írást csókolt. Rövid alvásukban tajtékos szájjal háborúról álmodtak a katona-lovak és az ideges állat egyik a másik bokáját rugdalta sebesre. Falvakban a parasztanyák tiszteendő fiaikat rejtették a pincékbe. Attól féltek, sosem lesz béke, szülőijük még ebben a háborúban nő emberré és a császár elviszi katonának. Éjszaka fekete járványok látogattak a táborokat és az eriváni herceg marsallból nagymarsallá lón. Egyetemi tanárok hadba szólított tartalékos katonákként arcuk kinos verejtékében háborús odút túrtak a keserves földben. És jó lelkek a menyorszába érve megkérdezték: miért kellett olyan hamar eltávozni odalentől, a hol annyira szerettek.

Kilencz ütközetben küzdött a tébolylyal a kurlandi herceg és este ha a háborús eget szemlélte — olyan rajta a hold, mint egy nagy bizonytalan ígéret — megadásos bánat ült arcára. Zaklatott rövid alvásaiban pokoli álmái voltak Konstantinovic Levinnek és még sem mert ébredni. Riadtót ha fújtak és éles fájással ébredt a füle, tépő szaggatással az agyveleje, a szemét még egy-két percig hunyva hagyta, mint a kintan elaludt mesterinas, a ki fél új kinok új napjára ébredni. Tisztátalannak tudta magát és ezért méltatlannak is. A testi megalázottságát úgy restellte, mint valami börtönbüntetést és rossz ízzel szájaiban nem mert gondolni azokra, a kiket szeretett és tisztelt. Méltatlannak érezte magát, méltatlannak...

És a sárga kúrszörösok között háborúban nyomorogván, gyakran melábus irigységgel gondolt az órára, a mikor fényes ágyban előbb önmagának igyekezett meghalni otthon. Oh hogy megértett akkor mindent előre... Már akkor tudott mindent, a mikor az Anasztázia-kertből érkezvén, szembe találkozott a tömeggel, a mely önmaga eljövendő halálától volt már akkor fülledt... Csak hírből, vagy mesékből ösmerte a háborút, a melyet a nagyon öregek a szépnél is szebbnek mondtak és ő mégis már akkor mindent tudott. Azért is akart előbb otthon meghalni magának, csak magának, a szép szenvedéseinek. És azt hitte, hogy azután nem fog már érezni semmit semmit és hogy a mi azután fog vele történni, az már nem is lesz, nem is történik és megjárta halála után olyan lesz, mint az igazi halottak és nem fog neki fájni semmi sem, a minthogy — hihetően — az igazi halottaknak sem fáj semmi sem.

És nem kapta meg ezt sem. Megjárta, ám meg is szenvedett halála után hozta meg neki az igazi, oh az egyetlen halál békességes malsztját. Tovább élt és tovább szenvedett és ennek így kellett lennie. A fényes ágyban — ezt ő érezte most szaggató kintan, ő, Konstantinovic Levin — az ágyban, a melyben megszületett és a melyben meg is halhatott volna, nyegle uracsként kiválasztott szenvedéseit idézte fel lelkében, a mely elefejtett az alázatosság forrásában megfürödni. Csak melábusban szenvedni el a halált, önzőn, külön sír és pompás temetés képzelmeiben (mások hogy sirnak e temetésen, sok nő, oh!) Ez majdnem bűn, mint az öngyilkosság. Előkelő könnyeket sirni magunkért és sajnálni azt, a mi az életből nem lett a miénk és sajnálni a világot, a mely szegényebb lesz nélkülünk, milyen mérges játék volt ez. Alázatban ha a halált kívánta volna és sirt volna a bűnökért, a maga bűneiért és azok bűneiért, a kik nekik előre mentek a halálba és azok bűneiért is, a kiket itthagy, de azokért a bűnökért is, főként azokért, a melyeket el fognak követni azok, a kik csak ezután születnek és bűnre születnek.

És most összeroppant a szláv herceg és testvéreinek elszálló lelke közt, csaták zsvajos tüzeiben a menybéllel társalgott. Gyakran imádkozott és még többször szeretett volna sirni. Szeges örvéket viselte a megbánást, a mit ama játék iránt érzett, akarta az életet viselni és csak a más halála fájt neki. Voltak pillanatok, a mikor eleven testtel akart halott társai mellé temetkezni a sírba, a hol huszonöt katona, halott katona fölött domboruló földön pihen huszonöt katonasírnak és egy fakereszt. Megbékélni akart mindennel, kemény önkínzásos órákon a császár akarata iránt való hódolatos szeretettel parancsolt magára, hitte, hogy joggal a halál ura az, a ki Isten kegyelmén trónolónak mondatik és — azután még sem tudta ezt. Nem lázadózott, de alázatban irtózott a rettenetéstől és ifjak, testvérek, időnap

előtti halálán megbékélni még sem tudott. Nem tudott elfogadni semmit sem és túlvilági rossz megkísértések egy éjszakáján körmével hasította a sárga kúrszörös ruhát, a mit rabdarócának érzett és egy percig fagyasztó csókhal halántékára tapadt a revolver hideg szája is. Embert pedig nem ilt a háborúban és míg azok, a kiknek enkinjára rendeltetett fölibe, dolgoztak, irtózatban fordította el fejét. Arczára ilyenkor a vízhalált halók hideg tébolya ült ki...

És felébredt a rettenetek éjszakájából és hajnal illatától szégyenkezve elfordulva, csodálta, hogy még él... Irni fog a császárnak, a ki nagybátyja neki, hogy nem bírja... nem, nem... nem bírja tovább... Arczát patak friss vízében hűtötte meg és a testét is megápolta. Imádkozott és már tudta, hogy nem fog irni a császárnak. Nem, ezt nem lehet, ezt a legkevésbé lehet. Érte, érték, a Rurikokért halnak meg hiszen ronesolt törzsszel ez emberek, szép, jó, szegény testvérei, podóliaiak, gyalázat minden és mégis ő nem teheti. Velük volt a biborban és vállalnia kell a bűneiket is, a melyektől irtózik. Értük halt meg a fivére, drága Konstantinovic János is, megkérdeztes nélkül halt meg és a győzedelmes uralkodásukért imádkozik gyümölcs édes levét sűrítő nap meleg fénye alatt nagyon szeretett nővére Konstantinova Mária is. Nem szabad menekedni és mily gráva bűnösség volna most igazolni magát, Isten, a népek és enmaga előtt igazolni, hogy nem tart velük, hogy nem az övék és hogy ök nem az övéi, hogy ő elégeti azt, a mit ök imádnak és hogy iszonyodik a bűneiktől. Nem szabad menekedni, a vértük hiszen, és az egyetlen becstelenség, a mit tehet, hogy hallgatag vállál idegen bűnököt, a mi azoktól jön, kikkel egy hives sirboltban óhajti pihenni egykoron. És nem lehet elmenni és ittmarnadni sem tud.

Szép paripájára felült és belovagolt az erdőbe, a melynek illatos, hideg lelke aláhanyatló nyárban is a Birodalom nagy szellemét, a telet birdette. Am sok helyütt kopaszok voltak a tölgyek, nyomorékok is, ágak, karuk hiányzott, mint a háborút járt embernek és ölmogyó feketén megpörkölt, ágyúkerék hasította földre szórta a korai ősz szép nagy áldását, a biborba érő arany falevelet. Hogy a fák nem sivalkodtak és hogy a selymes tollú madarak nem sirtak és hogy a halál ellen nem harcoltak a tilják és a többi nemtők, a kiknek szépsége suhanó, mint egy az ember ujjá közt elfoszló alkonyi délután. Hogy e jó tündérek nem káromolták az embereket és nem átkozták az isteneket.

Russzalki jutott eszébe, a podóliai mesékben a vizek tündére. Milyen lenge szépség volt Russzalki. Egyik költeményében — az Észak Gyöngyei közül valóban — ő is hódolt neki, ám pernyévé egette e könyvet otthon, mielőtt eltávozott hazulról. Most már sajnálta ezt, de megbékéltan örült neki, hogy tudott — annyi idő után először és itt, ezen a helyen — költeményre is gondolni. Az emberi lélek és agyvelő nagyszerű villamossága, hát még sem felejtette ezt el, itt sem felejtette el és — hát igaz, hát való — még ember, még él. Furcsának találta ezt, de örült neki és ha egy patak vízében meglátja arcát, most magára mosolyog biztosan. Gyengéden megsimogatta lovának fejét és megkínálta a hű állatot egy ép galy levelével. Egy fa tövében gyenge eper virított — mintha tavasz lenne — és leszállt érte.

Tovább ment aztán. Őszi reggel nedves-híves ám az életerőket annyira paskoló illatot érzett és boldog könny gyűlt szemébe. Egyik kezével megsimogatta állát (a melyet háborúban is pontosan beretvált) és örült, hogy érezte, hogy szép, sima álla van, kicsiny mint a nőké

OROSZ FOGOLY-TIPUSOK A MAGYARORSZÁGI FOGOLYTARTÓKÉRI. — Pénzjött Emmy rajza.

és mint férfiak között a nagyon kései ivadékoké. És örült, hogy érzékelte, hogy ő van, ő Konstantinovic Levin van. Azután nagyon hirtelen és nagyon minden ok nélkül eszébe jutott Henrik Mária ausztriai főhercegnő. Alexandrovics Mihály eljegyzésén látta utoljára. Szemben vele ült Henrik Mária d'Austria és szeméből, a mely régi nemzetsége szép fényétől volt álmag, jó lélek sugárzott a podóliaiak felé. Nagyurass illedelmességgel felállt míg a császár, a most neki ellenséges császár, hideg szigorú köszöntőjét mondta és nagy nemzetségek katonas lovasiasságával állva tiszteltgett a podóliai himnuszuk is. És most háborúban vannak Henrik Mária két nemes hazájával, Ausztriával és Magyarországgal is. Mit tennének vajjon, ha most itt találkoznának a háborúviselt erdő közepén, ha véletlenül szembelovagolna két ellenséges császári ház két sarja. Köszönnének egymásnak, kezet is fognának. Ő biztosan kezet óhajta fogni vele, ő Konstantinovic Levin, igen és ha az ausztriai nem akarná, Levin leszállna lováról, szépen tisztelgessen előtte, utána menne és úgy kérne: nyujtsd kezet. Igen, hogyan is kérne, így talán: — Testvér adj kezet. És mondaná ezt is: — Légy jó mihozzánk.

A főhercegnőről mások jutottak eszébe, azok, a kikkel élt, a kik megbántották és a kiket ő bántott meg. Emberek, nevek, arcok, szenvedések, nők... a herceg áll a lova fejére hanyatlott alá. Az állat fölvetette fejét, kíváncsian hátrafordult, szembe nézett gazdájával, a ki a hátán ült. A régi harcászok lovai — jutott a herceg eszébe — fehér tollat hordtak homlokukon, ez szép volt. Régebben a harcászok díszes volt, a karthagóiak a háborúra kendőzték is magukat, ám gyakran förtelmes ábrákat is festettek arcukra, hogy a szerezsen ellenség megijedjen tőlük. Milyen kezdetleges is volt akkor a harcász ember, életét félelemben védve gyakran a föld alá bújt és a föld alá búvunk most mi is ebben a háborúban, a huszadik században. Nem furcsa?

Az állat nem horkant meg, csak szeliden meg-

SALANDRA, AZ ÚJ OLASZ KÜLÜGYMINISZTER.

állt. Golyó septe facsonkon sebesült harcász nyögött, szibirjak vadász. Arcza árkos volt, a ruhája föld és vér, lába kintan gímberedett és a balkarja lándzsával végighasítva, fekete-veres alvadtt vér érzett róla messziről. És eltávozó hangjának utolsó felesuklásával szólt a katona:

— Testvér, nagy úr, ezredes, tábornok, hajlj le hozzám. En már elmegyek és szenvedéseim ha isten által megmértem, súlyosaknak találhatnák. A bűneim is. Am harminczhat éves vagyok, ti hivatok messziről a háborúba és a kiket otthon hagytam a feleségemet, két gyermekemet, lovamat és kutyámat sosem fogom

meqlátni. Kémény füstjénél egyebet nem hagyok rájuk és olyan szegény vagyok... A Krisztus Jézus szereti a szegénységet és bocsásd meg azt nekem te is, tábornok... Most ősz van és én már nem érem meg a hűsvétot. Igazhítt szláv ember vagyok, mint te és gondold, hogy hűsvét van, a templomból jövünk és találkozzunk... Akkor meg kellene csókolnunk egymást... én nem érem meg a hűsvétot, te szép vagy, fiatal és fényes... Testvérem hajlj rám... a karom már szagos, mint a halott... három éjszaka kinlódok itt az Isten szent nevében... embert nem láttam, vizet nem ittam... de ne félj... borulj rám... hűsvét van... a szép szádát akarom... és a kis gyermekeimre fogok gondolni Iljára és Masára... Te Istenre gondolj... mintha hűsvét volna...

A herceg — már régen gyalog állt lova mellett — a szibirjak fölé hajolt. És látta annak rút fekete száját, a nagy sáros szakállát, arcát, a melyet a számára elmúlt háború tett borzalmassá és a megkínzott homlokot, a melynek verejtékén közeli halál fényében a keresztfá szépsége sugárzott. És a herceg nem hűnyta be szemét, de tágra meresztett íriszszel nézte őt és egész száját odaadta ama másik egész szájának.

— Testvérem — mondta.

A haldokló szája még egyszer fölmelegedett az ifjú herceg szépségétől.

— Az olajfák hegye... — mondta a vadász távolian és nyilván értelmetlenül.

Fekete ajka aztán valami különös kékbe engedett fel, kihült és egész testében meghalt.

A kurlandi herceg egy percig didergett. Zsebébe nyúlt, fehér kendőt húzott ki belőle, meg akarta törölni a száját. Azután még sem tette, hanem a halott vadász arczára borította a finom fehérseget, a melyen az utolsó szerelem jóillatának egy cseppje érzett még. Az Átyát, a Fiút, a Szent Léleket idézte még, mint halottnál szokás. Majd gyeplőszáron gyalog vазette tovább lovát az erdőben és a nagy tölgyerdőben az Úrvacsora kenyérillatát érezte az öreg fák között.

SZERB TŰZÉRSÉGI FEDEZÉKEK.

A ROMOK FÖLÖTT.

FÖLDALATTI LAKÁS.

SZERB FOGLYOK.

A DÉLI HARCZTÉRRŐL. — Bálint János félvételei.

1. Csendőrek kegyetlenkedő komitácsikat kísérnek. — 2. Szabácsi vámbáz a harmadik ostrom után. — 3. Csendőreink harcra a komitácsikkal. — 4—5. Visszatértek. — 6. Szabács főutcáján szerb foglyokat kísérnek.

A DÉLI HARCZTÉRRŐL. — Bálint János félvételei.

BELGA KATONÁK YPRESNÉL EGY NÉMET LOVASCAPAT MEGTÁMADÁSÁRA KÉSZÜLŐDNEK.

A REPÜLŐGÉP ÉS A HÁBORÚ.

Egy találmánynak a felfedezése sem történt oly céltudatosan, mint a repülő gépé. Nem véletlenül történt, hanem ezren és százezen próbálkoztak vele, törték rajta az eszközök évszázadok, sőt évezredek óta. Végül már tisztán mechanikai feladatnak tekintették a megoldást s többek között Martin kolozsvári egyetemi tanár úgy állította fel a problémát, hogy csak egy oly gépet kell szerkeszteni, melynek súlya nem nagyobb 18 kilogrammnál minden kifejtett löerő után. S néhány évvel előbb mint a hogy az első gép a magasba emelkedett, a legtöbb mechanikusban bizonyossággá vált a meggyőződés, hogy a feladat sikerülni fog és hogy nem is sok idő választ el bennünket a sikertől.

Ezek a tervezők csaknem valamennyien azt hitték akkor, hogy a mint meglesz a repülőgép, lehetlenné válik minden háború. Ily reményeket tápláltak a laikusok is, így hirdették a jövőben játszó fantasztikus regények írói is, így p. o. Robida, kinek műve nagy szenzációt keltett abban az időben. Jókai a «Jövő század regényében» nem a repülőgépekkel győzti ugyan le az oroszokat, (csak a lovaik bokrosodnak meg tőlük s eltapossák a saját csapataikat) de ő is úgy állítja be a kérdést, hogy lehetlenné fog válni minden háború, ha a repülőgép titka egy nemzet lesz csupán, s ez az egy nemzet elegendő számú ily gépet képes gyártani.

Sőt azok között, a kik e kérdéssel komolyan foglalkoztak, voltak olyanok is, a kik azt hitték, hogy ők magok saját személyükben megakadályozhatják minden háborút, mihelyt repülőgépeket tudnak kellő számban gyártani.

Ez utóbbiak közé tartozott, a mi zseniális honfitársunk Puskás Tivadar. Tisztán mechanikai problémának tekintvén a kérdést úgy okoskodott, hogy voltaképp finánciális kérdéssé zsugorodik össze az egész. Csak elegendő pénzt kell a mérnökök és mechanikusok rendelkezésére bocsátani, csak a kísérletek folytonos megismétlésétől nem szabad sajnálni a költséget és a fáradságot s lehetetlen, hogy a siker elmaradjon. Ebbeli meggyőződését megerősítette Edisonnal való benső barátsága, a kit munkák között látott gyakran s a ki esztendőközön ut kísérletezett céltudatosan egy-egy találmányon s a ki például a villamos világítás köréinek izzótestével ezernyi próbát csinált, míg az alkalmas anyagot végül egy Chinában termő növény megszenesített szárában megtalálta.

Igy fogván fel a dolgot, mindenekelőtt pénzt akart Puskás a célra szerezni, még pedig milliókat. A pénzt önmagáért úgyszólván semmire se becsülte, a kisebb összeget hihetetlen könnyen tudta megszerezni, s aztán ha megvolt, úgy bánt vele mint a pelyvával: szélnek szórta. De a milliókat a háborút megakadályozó repülőgép céljaira egész életén át következetes akarással kereste. Átment Amerikába, aranybányát szerzett, mely gazdag volt, de

nem adta meg a kívánt összeget. Aztán Keelivel szövetségbe lépett s az ő társulatának lett az elnöke, a ki ekkor egy új géppel állott elő, melynek nem volt fűtő anyagra szüksége és sok száz ló erejével dolgozott. Ez a gép különösen alkalmasnak látszott a repüléshez. De Puskásnak rákellett jönnie, hogy Keeli orránál fogva vezette éveken át egész Amerikát, milliókat csalt ki a tőkésektől, s az egész gép egy nagy szédelés. Ekkor fedezte fel Edison a telefont. Ő maga nem akarta elhinni, hogy annak praktikus haszna lesz valaha, inkább játékszernek tekintette s eladta patensét olcsón (egész Európára 50,000 dollárért) Puskás Tivadarnak. S akkor is lelkiismereti furdalást érezte, hogy túlnagy árat követelt.

Puskás a német, osztrák és orosz patenszt maga is olcsón adta el, s az így kapott pénzen berendezte a párisi telefont. A vállalat nagy-szerűen jövedelmezett. Gyűlni kezdtek a száz-ezrek. Jelentkezett a mechanikus is, a ki megalkotja a repülőgépet; csak pénzre van szüksége. Az illető egy párisi kisebb színházban mutatta be gépe mintáját, melyet csavár hajtott s mozgásba hozva, szabadon lebegett a levegőben. Puskás céljánál érezte magát. Száz-ezreket költött arra, hogy e gépet tökéletesítse, s nagy mértékben állítsa elő. Eladta a párisi telefon-vállalatát, a pénzt a repülőgépbe ölte s a gép nem sikerült. Ekkor jött haza Budapestre. A mi kevés pénzt meg tudott még menteni, azzal berendezte a budapesti telefont. De látta, hogy az nem jövedelmezhet annyi milliót, a mennyit az ő célja megkövetel. Újabb vállalatokba fogott. Szilágymegyében Zsibó mellett petroleum-kutakat furatott, Marmarosban aranybányát vásárolt s azt vette művelés alá.

EGY NÉMET 42 CENTIMÉTERES LÖVEG HATÁSA.

Ez időben csaknem naponta fölkereste e sorok íróját. A meghittség és bizalom óráiban elmondta nagyratörő terveit. Ha egyszer a repülőgép meglesz, az egész világra ráérszakkolja a maga akaratát. Az Adrián egy kis szigetet vásárol, ott állítja fel a gyárát, ott senki a titkát ki nem lesheti, erőt rajta nem vehet. A mely hajó érszakosan oda merész-kedik azt egy repülőgépről ledobott bomba a levegőbe röpti, mielőtt partot érhetett. S e szigetről uralkodni fog az egész világ fölött. A muszka czárra rá fog parancsolni, hogy bocsássa szét a hadseregét, semmisítse meg összes hadiszereit. Ha nem lesz a parancsnak fogantatja, megjelenik repülőgépeivel Szt. Pétervár fölött s bombákkal árasztja el az egész várost, minden czári palotát és középületet. S aztán visszatérnek a szigetre gépei, — a melyek persze tökéletesebbek a mostaniaknál, több utast vihetnek magokkal, több benzint és napokra való élelmiszert s nem kell útközben leszállaniok. Aztán a többi nemzeteket fegyverezi le. Nem engedi, hogy egy is katonaságot tartson zászlói alatt, a harcosokat visszaadja a polgári foglalkozásnak, — s megteremti az örök békét. Hogy pedig ő maga fentarthassa a gyárát s elláthassa annak munkásait: egy csekély adót is ki fog vetni a kormányokra.

Igy álmodozott. A petroleum azonban nem jött a kútból s a bányában — noha Edison küldött szakértő embereket — nem találtak aranyat. Utoljára Puskás a saját személyében csinált egy felfedezést, melytől sokat remélt. Olyan kapcsolást létesített a telefonon, hogy az egy ember által bementett szavakat, egyszerre, különböző helyen százezren is hallhatták. Erre alapítva csinálta meg a budapesti telefon-hirmondót. Patensével készült ki-menni Amerikába, hogy ott megszerezze vele a repülőgépek millióit. De mire a budapesti telefon-hirmondó működni kezdett, másnap hol-tan találták az ágyában.

Az ő álmát mások is végigálmodták. Azok, a kik a repülés titkának fölfedezésével foglalkoztak, csaknem mindannyian hitték, hogy megszületendő gépek meg fogja szüntetni a háborút. Csak néhány pesszimista képzelte úgy, hogy a háború még véresebbé fog válni s átteszik annak színhelyét a levegőbe is.

A mostani háború megmutatta, hogy se a remény, se az aggodalom nem volt alapos. Még csak a háború karakterét sem változtatta meg a repülőgép. Legföljebb arra bizonyodott alkalmasnak, hogy segítségével ki lehessen fürkészni az ellenség hadállásait és tüzérségi telepeit. Repülőgépekről dobott bombákkal nem lehet harcoképtelenné tenni az ellenséges csapatokat s még a várak ostromában is kevés hasznukat lehet venni.

Vajon nagyobb szerep vár-e a kormányozható léghajókra, nevezetesen pedig a Zeppelinekre, az persze nyílt kérdés ma is, melyet esetleg egy Anglia partjai ellen megkísérlelt ostrom fog eldönteni.

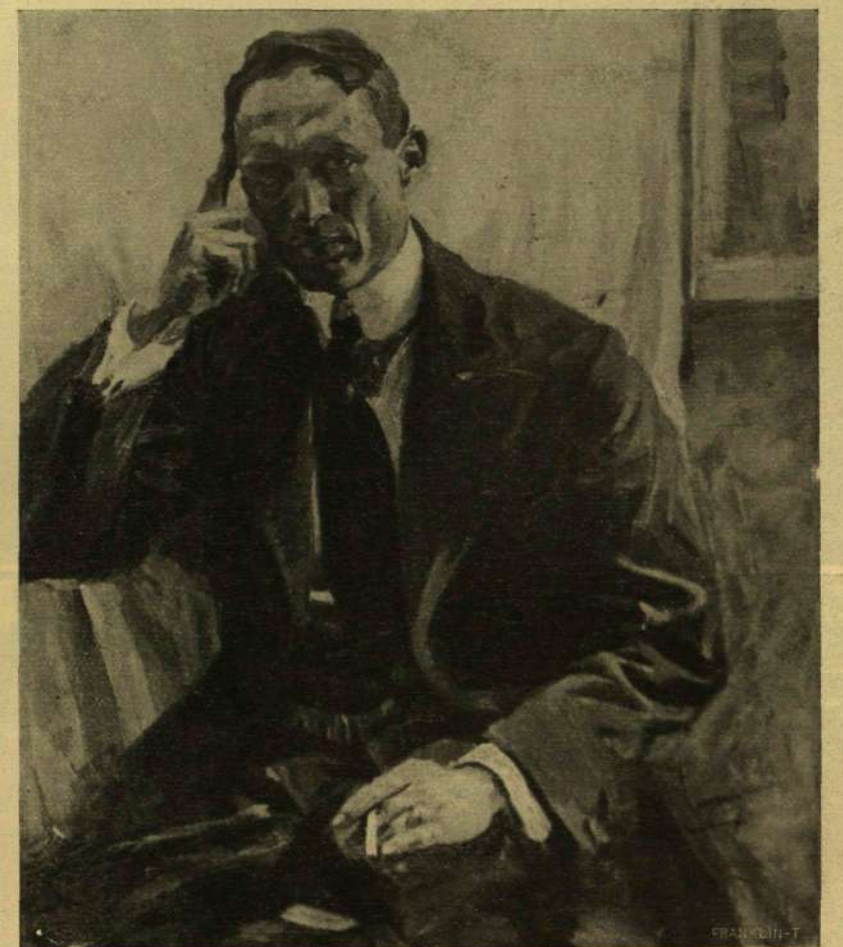
Déry Béla: Bornholm szigeti részlet.

Vajda Zsigmond: Mosónok.

Kőrösfői Kriesch Aladár: Házi hangverseny.

Frank Frigyes: Csomiczky festő arczepe.

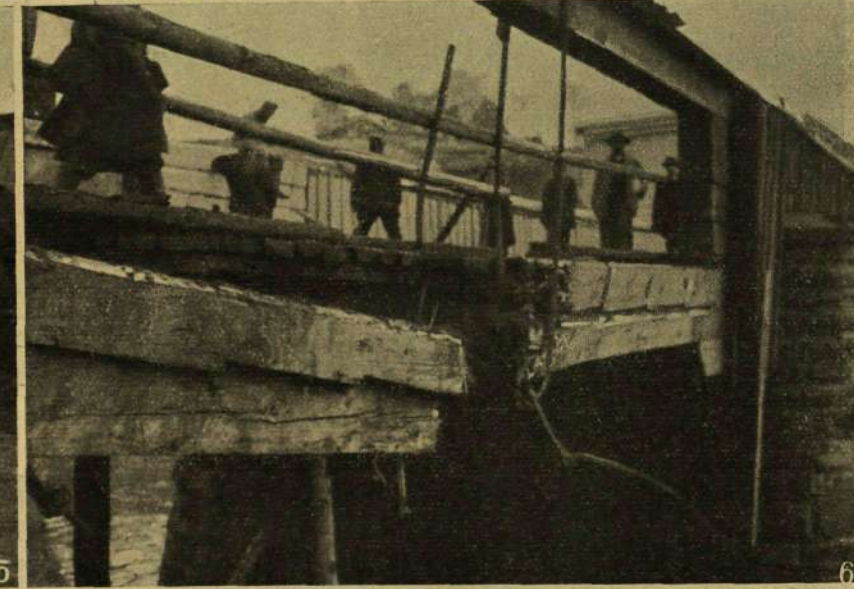
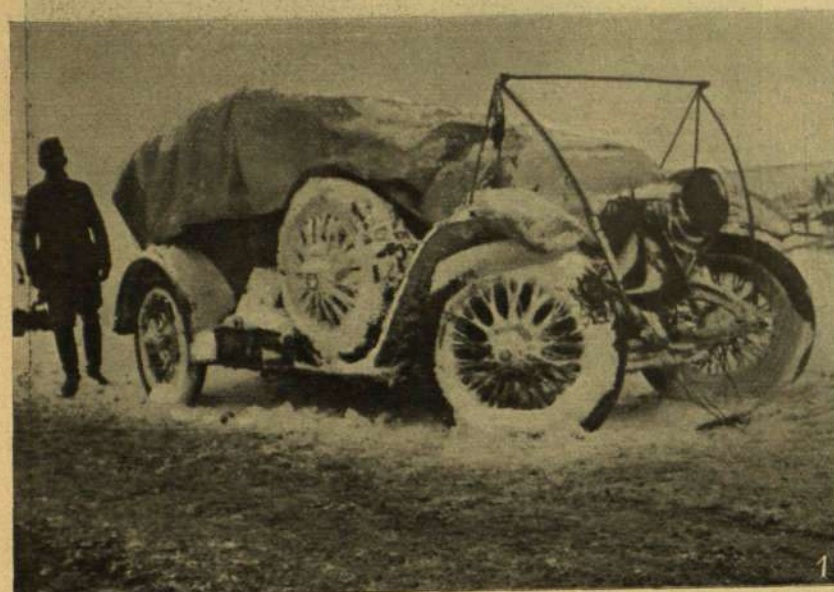

Ferenczy Valér: Uzsonna.

A NEMZETI SZALON TÉLI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Glatter Ármin: Dunaparti részlet.

1. Behavazott automobil. — 2. Az uezsoki szorosban. — 3. A hadtestparancsnok és kísérete. — 4. Turka, az oroszok látogatása után. — 5. Szétrobbantott vasuti híd. — 6. A régi híd részére épített szükségihíd. — 7. Hajtják a menázsit. — 8. Zsoldkiosztás ellenséges földön.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL.

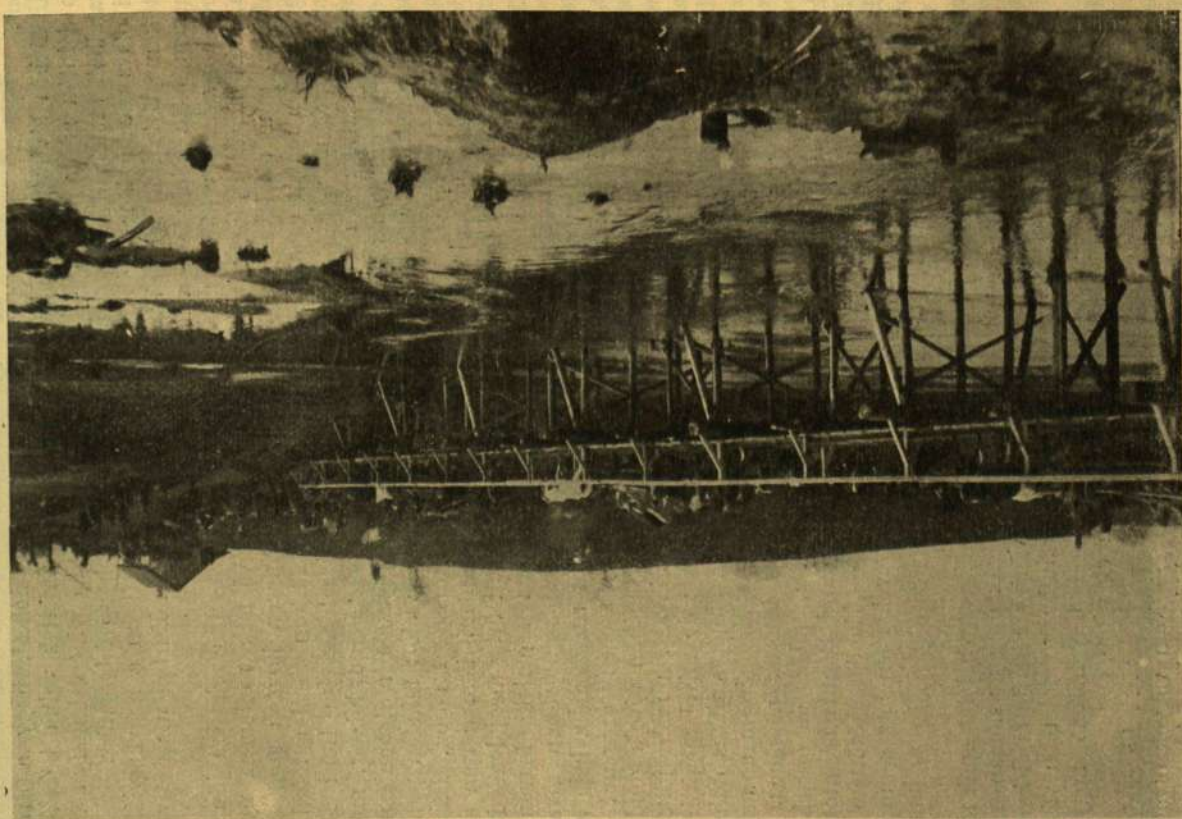
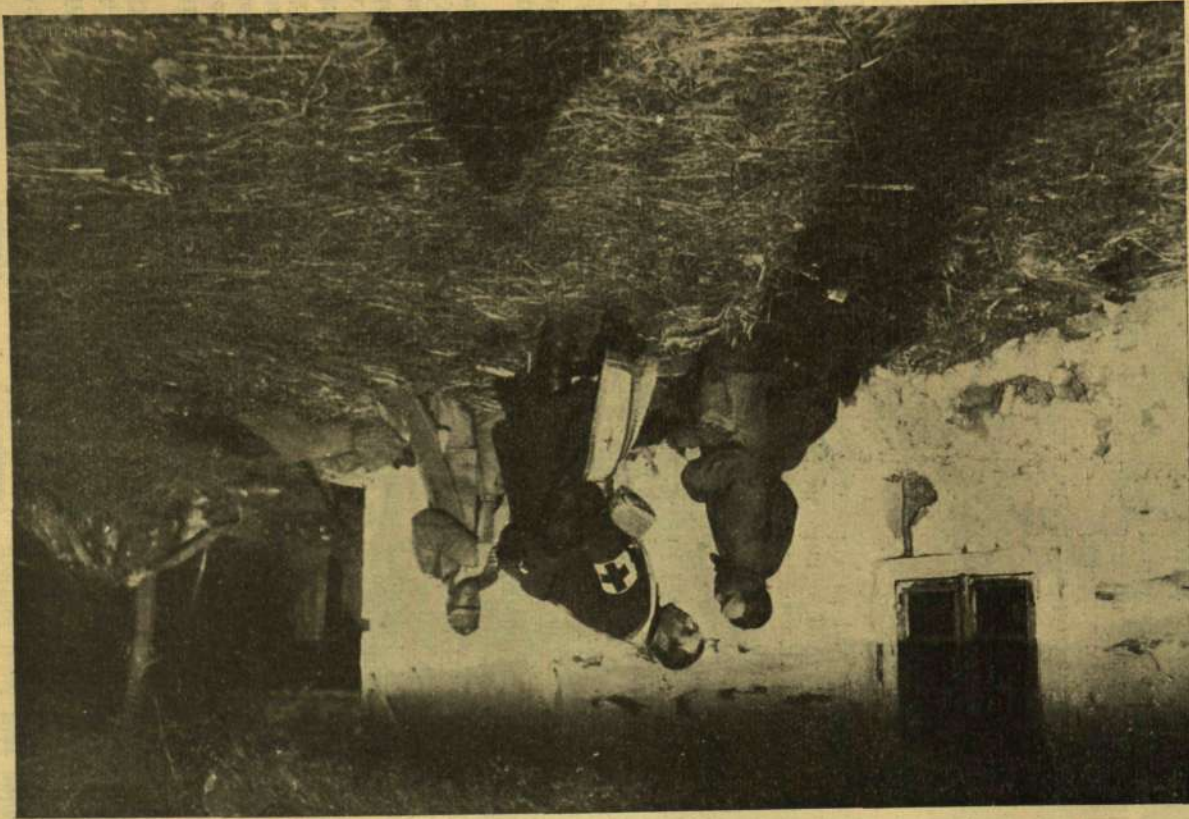

FÖLDALATTI LANÁSOK A ZISKOVICE MELLETTI HARCZTÉREN. A HÁTTÉR BEN SIEDLICKA LÁTHATÓ, A HOL AZ OROSZOK LEGNAGYOBB VESZTESÉGET SZENVEDTEK.

PRZEMYSL VÉDELMEBEN ELESETT HŐSÖK SIRJA ZURAVICZA MELLETT.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — Joly Gyula, a harczterre kiküldött munkatársunk félvételei.

1. Egy sebesült. — 2. Orosz foglyok kihallgatása a csatater mögött. — 3. Tüzérek (háttérben a brigád sütője). — 4. Sebesültek egy galicziai állomáson.

A PATRICZIUS.

Regény.

(Folytatás.)

Írta John Galsworthy. — Angolból Kendeffy Katinka.

Jól tudta, hogy ezeknek, mint minden egyesnek, megvan a maga gondja, mindenik küzd, hogy el ne veszítse az önbecsülését! Vagy talán tudatára sem ébredtek a küzdelemnek, talán azt sem tudták, mi az önbecsülés, talán télenül nézték, hogy sodorja őket tova az ár? A legtöbbnek az arcára ez volt felírva. És minden veleszületett megvetés a középserű és közönséges iránt fellázadt benne. Oh, igen, ezeknek az arcán ott van a bélyeg!

A sors iróniájaként, ezeknek a látása, a kiktől megnyugvást s megalkuvásra való biztatást várt, azt a részét izgatták s lázították, mely hallani sem akart megalkuvásról. Puhák és elázottak voltak ezek mind, hiányzott belőlük büszkeség és akarat, úgy látszott, mintha tudnák, hogy az élet igen nehéz az ő számukra, mintha szégyenkezve és gyáván elfogadták volna ezt a tényt. Oly nyilvánvaló volt, hogy ezeknek meg kell mondani, mit szabad tenniük, melyik uton kell menniük; ezek elfogadják a parancsot, miként elfogadják a munkát és gyönyört. És az a gondolat, hogy ő most meg van fosztva a jogtól, hogy ezeknek parancsoljon, — dühös erővel rágódott a lelkén. A járó kelők pedig néha ránezték a híd karfájához támaszkodó magas alakra s nem sejtették, hogy a sorsuk megremegetti a mérleget. Egyik vagy másik talán érdeklődve, talán futó nyugtalan érzéssel nézett keskeny, szintelen arcára, éhes, égő szemébe, de a legtöbbnek nem volt több, mint bárki a világváros szédítő forgatagában.

Az a sötét alak, a kiben a tudatos erő küzdött a saját erejébe, hatalmába vetett hit rablánczai között, — oly zord szobormű, melynek a megértéséhez sem idejük, sem akaratuk nem volt, — nem szerették a tragédiákat, — nem szerettek, nem értették meg a falhoz szorított emberi szellem kínjait.

Őt óra elmúlt, mikor Milton elhagyta a hidat s mint egy száműzött haladt el az Egyház és Állam kapui előtt, a nagybátyja klubjába ment.

Ütközben táviratozott Andreynak, hogy holnap délután megy hozzá; s kilépe a postahivatalból, szembeütlött egy kirakat, melyben régi olasz mesterek reprodukciói voltak s köztük meglátta Botticelli «Venusz születését». Sohasem látta eddig ezt a képet, de eszébe jutott, hogy Andrey különös szeretettel beszélt róla, azért megállott, hogy jobban megnézze.

Milton, mint általában az ő osztálya, elég otthon érezte magát ezekben a dolgokban, de nem volt meg az a képessége, hogy egy nagy mestermű alattomosan besurranhasson a lelkébe, kilopja onnan az ő sajátos egyéniségét s egy pillanatra bár — betölthesse őt önmagával.

Boszus tartózkodással vizsgálta a pogány istenasszony világhírű képét. Úgy tetszett neki, hogy a test vonalai éretlenek, az egész kép kissé lapos; nem szerette a Flóra alakját sem. Hidegen hagyta az az aranyos, deris nyugalom, gyöngéd tisztaság, melyről az asszony beszélt. Aztán azon kapta magát, hogy figyelmesen nézi az istennő arcát s egészen világosan, félelmes biztonsággal érezte, hogy az Andrey arcára néz. A haj csillogó, aranyos, egészen más, mint az övé, a szem szürke, az ajkak teltebbek... mégis — az ő arca. Ugyanaz a finom, ovális alak, ugyanazok a keskeny, magasan ívelt szemöldök, ugyanaz a csodásan gyöngéd, kiterő lélek.

Mintha valaki megsértette volna, megfordult s tovább ment. A kicsi boltban a kirakatában ott volt annak a képmása, a kiért eljárt az életét, a megtestesülése a passzív, behálózó szerelemnek, az az édes, puha, gyöngéd lény, a ki olyan tökéletesen, olyan fentartás nélkül neki adta magát, a kinek a szerelem, virágok, fák, madarak, a zene, az ég, a fényes nap-sugár, a gyorsan futó patak teljesen betöltötte az életét; a ki — mint az az istenasszony ott a képen, — bámulva nézi a saját létezését.

Pillanatra csodás megértés futott rajta végig, a mi valóban különös volt nála, kinek nem adatott meg az a hatalom, hogy a mások szívébe lásson.

Miért született Andrey egy ilyen világra?

De a megértés bűvös erejét csakhamar megtörte a saját helyzetének a szorongó tudata, melytől most már sohasem tudott menekülni. Mindenáron meg kell szabadulnia ettől a betegségtől! De hát mit csináljon azzal az élettel, a melynek jönnie kell? Irjon könyveket? Mifele könyvet tud ő írni? Csak olyant, a melyben kifejezésre jut a politikai, társadalmi, polgári hitvallása. Így aztán ott is maradhat s beszélhet azok alatt a bástyák alatt. Sohasem tudna azokhoz a boldog művészgárdákhoz csatlakozni, azokhoz a határozatlan szellemekhez, a kiknek minden barrier őrösen csengő szó, a kik boldogok, megelégedettek a megértésükkel, meglátásukkal, alkotásaikkal. Mit csinálhatna ő azon a gúlyán? Megfoghatlan gondolat! Valami foglalkozást kereshetne! Talán az igazságszolgáltatásnál, — igen, de mi ezből? Hogy bíró legyen! Akkor nines miért otthagynia a Westminster tornyait. A diplomáciából kikésett, késő már a hadseregbe való gondolat is, különben sem lelkesült hadi dicsőségért. Temesse bele magát a falusi életbe, mint Dennis bácsi, — kezelje az apjának valamelyik birtokát? Halál volna. Menjen, segítsen a szegényeknek? Pillanatra azt hitte, megtalálta az új hivatását. De hát milyen minőségben? Vezesse őket, rendezze az életüket, — mikor nem tudja rendezni a sajátját? Vagy egyszerűen pénzelje őket, — mikor az a meggyőződése, hogy megrothad, belefut a nemzet a túltengő jótékonyágba? Minden útnak a szélén kivont pallósu angyal állott.

Aztán keresztülszáldott az agyán egy új gondolat. Mivel a sors eltasztja őt Egyháztól és Államtól, nem tudna férfiasan felemelkedni a helyzet magaslatára, — nem lehetne Lucifer, nem rombolhatna! És ösztönszerűen látta önmagát, a mint visszatér azok alá a tornyok alá. Frontot változtat, csatlakozik a forradalmárokhoz, a radikálisokhoz, a szabadgondolkodókhoz; perzselő csóvát dob a mostani pártjára, a hatalom, az alkotás, a nemzeti erő pártjára. Olyan hihetetlenül komikusnak találta ezt az eszmét, hogy ott az utcán, hangosan elnevette magát.

A Lord Dennis klubja St. James-ben volt. A nélkül, hogy a divat és megújulás vizei érintették volna, békességesen üszött — tagjaival együtt valamely csendes mellékágán az élet rohanó folyójának.

Milton a nagybátyját az olvasóteremben találta. Burton utazásaival a kezében, szüresölte teáját:

— Ide sohasem jön senki, azért az ajtón levő felirat ellenére nyugodtan beszélhetünk. Pincér, hozzon még egy csésze teát.

Milton türelmetlenül, de különös sajnálkozással figyelte Lord Dennis minden kimért, előkelő mozdulatát, melyben a kor szomorú igyekezete nyilvánult meg, hogy legalább önmaga előtt minden parányi dolognak jelentős fontosságot adjon. Bármit fog a nagybátyja mondani, semmi sem éri fel súlyban az egész festői öreg megjelenés intelmét! Oh, hogy csak néma szemlélő legyen, hogy mozdulatlanul nézze, mint rohan tova az ár, hogy érezze, mint rozsdásodik bele a kard hüvelyébe, mint ez a szegény öreg úr!

Magában véve a gondolat, hogy el kell mondania azt, a miért jött, gyűlöletesnek tetszett neki; de mivel megígerte, összegyűjtötte minden erejét s titkos dühvel hozzáfogott:

— Megígértem az anyámnak, hogy egy kérést intézek magához, Dennis bácsi. Úgy hiszem, tud az én összeköttetésemről?

Lord Dennis bólintott.

— Én összekötöttem az életemet ama hölgyével. Nem lesz semmiféle botrány, de kötelességemnek érzem, hogy lemondjak a mandátumomról s visszavonuljak a közélettől. Helyesnek vagy helytelennek tartja ezt, Dennis bácsi?

Az öreg úr némán nézett az öcsére. Halvány pir borította el barna arcát. Úgy tetszett, mintha gondolatban végigfutna egy multon.

— Úgy hiszem, hogy helytelen, — szólalt meg végre.

— Miért... ha szabad kérdeznem?

— Nem vagyok olyan szerencsés, hogy azt a hölgyet ismerjem, ennél fogva sötétben tapogatózom; de úgy érzem, az elhatározásod első sorban vele szemben elkövetett igazságtalanság.

— Erről nem tehetek.

Lord Dennis határozottan felelt:

— Öszinte kérdéssel jöttél hozzám, öszinte választ vársz, ugy-e?

Milton bólintott.

— Akkor ne vedd rossz néven, ha olyant mondok, a mi nem fog jól esni.

— Kérem, beszéljen.

— Jól van! Azt mondom, a lelkiismeret arra kényszerít, hogy visszavonulj a közélettől. Nem volna semmi kifogásom, ha csak ennyi volna az egész.

Elhallgatott. Egy hosszú, nagyon hosszú perczig ült némán, valószínűleg szavakat keresett, hogy valamely kényes gondolatot formába öntessen.

— De ez nem lesz elég, Eustace; a politikus, a közélet számára született ember, sokkal hatalmasabb benned, mint a másik. Sokkal nagyobb szükség van vezéri hatalomra, mint szerelemre. Az áldozatot meg fogja ölni a szerelmedet s a miről ma azt hiszed, hogy a te vesztésed, valójában az övé lesz.

Milton mosolygott.

Lord Dennis pedig nagyon szárazon, kissé maliciózusan folytatta:

— Nem hallgatsz rém, de egészen jól látom, hogy a legrejtettebb melségekben már megkezdődött ez a folyamat. Különös vonás van benned, Eustace. A mit nem akarsz látni, azt egyszerűen nem látod.

— Megalkuvást ajánl tehát?

— Ellenkezőleg. Igyekszem bebizonyítani, hogy mégis csak megalkuvás lesz a vége, ha a lelkiismeretnek s szerelemnek egyszerre akarsz szolgálni. Arra fogsz törekedni, hogy mindkettő meglegyen.

— Ez nagyon érdekes.

— És arra fogsz ébredni, hogy mindkettő elveszett, — fejezte be az öreg úr élesen.

Milton felállott.

— Más szóval, bátyám, maga is, mint a többiek, azt ajánlja, hogy hagyjam el azt, a ki szeret s a ki szeretek. Pedig azt mondják, hogy a saját esetében...

De Lord Dennis is felállott s egy pillanatra nem látszott rajta semmi az öreg kor gyengeségeiből.

— Az én esetemről — szólt tompán — nem fogunk beszélni. Nem ajánlom, hogy elhagyj valakit, — tökéletesen félreértettél. Csak azt ajánlom, hogy ismerd meg magadat. És megmondom neked, mi az én véleményem rólad: téged a Természet államférfivá faragott, nem szerelmes lovag! Valami kiszáradt benned, Eustace; nem tudom, nem száradt-e ki valami a mi egész kasztunkban. Igen sokáig kötöttek a formák és czeremóniák. Nem vagyunk arra valók, hogy lyrikus szemmel nézzük a világot.

— Szerencsétlenségemre — szólt Milton — nem követhetek el aljasságot azért, hogy igazoljam a teóriáit.

Lord Dennis fel és le sétált a szobában. Az ajka erősen össze volt szorítva.

— Az, a ki tanácsot ad, — szólt végre, — mindig bolond. Te azonban mégis félreértetted az enyémet. Nem vagyok olyan önhitt, hogy azt képzeljem, megtaláltam az utat a lelked legbelsőbb rejtekeibe. Egyszerűen elmondtam neked, hogy az én véleményem szerint sokkal becsületesebb volna önmagad iránt, tisztességesebb azzal a hölgygyel szemben, ha megengednél a lelkiismeretteddel, hű maradtál a szerelmedhez s a politikai karrieredhez is, mint hogy azzal álmold magad és őt, hogy volt erőd feláldozni azt, a miről tudom, hogy erősebb benned minden egyénnél. Emlékszel arra a mondásra, ha jól emlékszem, Democritustól származik: — minden embernek a természete, vagy a jelleme a sorsa, vagy istene. Figyelmedbe ajánlom.

Egy hosszú perczig nem felelt Milton semmit, aztán megszólalt:

— Sajnálom, hogy alkalmatlankodtam, Dennis bátyám. A középut nem nekem való. Good bye!

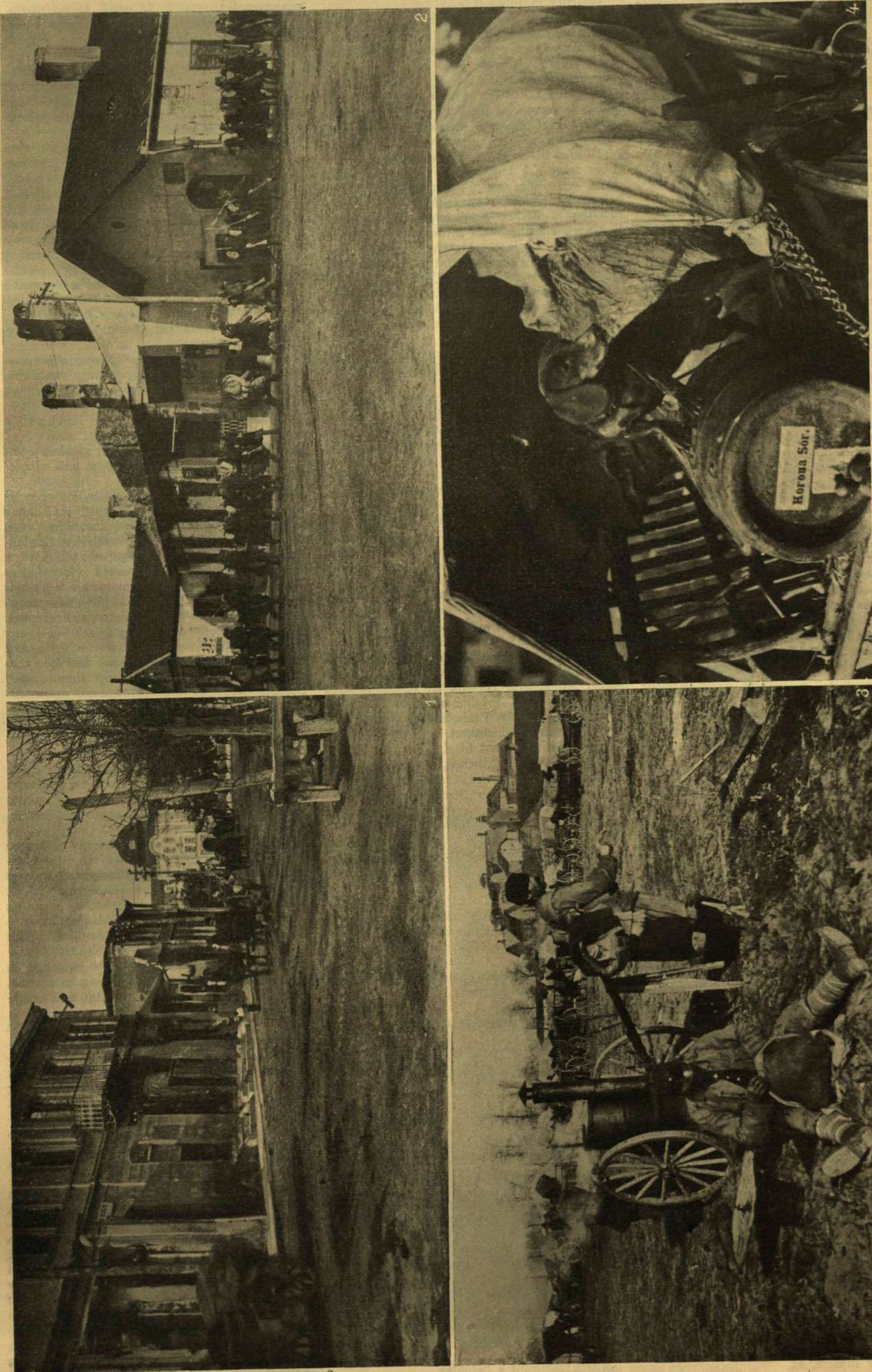
És a nélkül, hogy kezét fogtak volna, elhagyta a szobát.

XXII.

A hallban felállott valaki egy diványról s Milton felé közeledett. Courtier volt.

— Végre megtaláltam, — szólt. — Szeretném, ha ma velem ebédelne. Holnap este elhagyom Angliát s van valami mondani valóm.

A Milton agyán hirtelen keresztülfutott a

1. A főutca Homonnán, háttérben gróf Andrássy Sándor kastélya. — 2. Homonnai kép az oroszok kivonulása után. — 3. Tábor Homonna előtt. — 4. Őrszem a trainkocsiban.

AZ ÉSZAKI HARCTÉRRŐL.

gondolat: Tud ez mindenről? A meghívást azonban elfogadta s együtt hagyták el a klubot.

— Nehéz csendes helyet találni, — jegyezte meg Courtier, — de ez talán elég csendes lesz. Leültek egymással szemben a csaknem üres teremben s Milton kétségbeesetten gondolta: Igen, mindent tud! Hát még egyszer keresztül kell esnem rajta! Vajjon van hozzá erőm? Dühösen, összeszorított foggal várta, mikor kezdődik a kikerülhetetlen támadás.

— Úgy, hát lemond a mandátumáról? — kérdezte Courtier hirtelen.

Milton néhány pillanatig mereven nézett a társára, csak aztán felelt:

— Miféle rikkancstól hallotta ezt?

De a Courtier arczán valami olyan tükröződött, a mi lelohasztotta a haragját. A barátságos jóindulat világosan ragyogott minden vonásán.

— En vagyok az Andrey egyetlen barátja — folytatta Courtier nagyon komolyan — és ez az utolsó alkalom, a mikor segítségére lehetek, — eltekintve attól az őszinte vonzódástól, melyet ön iránt érzek.

— Akkor folytassa, — mormogta Milton. — Bocssáson meg, ha nagyon nyíltan szölok. Gondolkodott azon, mi volt az ő helyzete, mielőtt önnel találkozott?

Milton érezte, hogy forró vérhullám borítja el az arcát, de nem szólt, mozdulatlanul ült, csak a körmei meledtek bele fájdalmasan a tenyerébe.

— Igen, igen, — szólt Courtier, — de nekem felforr a vérem, ha arra a tételre gondolok, a mit ön is vallott, mely szerint némely asszonynak élő-halottnak kell lenni, vagy a legjobb esetben lelkileg házasságtörést követ el. Nem tagadhatja, hogy ezeket a vételeket állította fel. En pedig azt mondom, fundamentális joga van fellázadni, tiltakozni szóban és cselekedetben! Megtettem, tudom, de a mostani elhatározása visszavonulás, — annyi, mintha bevallaná, hogy helytelenül cselekedett.

Milton felállt.

— Ezt nem tárgyalhatom tovább. — De meg kell tennie az ő kedvéért! Ha most visszavonul a politikától, — másodszor dől romba az ő élete.

Milton újra leült. Arra a szóra *«kell»*, valami hideg, acélos érzés jött a segítségére; a vén kardinalis tekintete égett már a szemében, mikor megjegyezte:

— Olyan áthidalhatatlan távolságok vannak a természetünk között Courtier, hogy mi ketten, maga és én, sohasem érthetjük meg egymást.

— Ne törődjön vele, — felelt Courtier. — Elismervén, hogy az a két alternatíva irtózat, a mit azonban sohasem ismert volna el, ha személyesen meg nem győződik róla...

— Tagadom, hogy joga volna így beszélni, — szakította félbe Milton jéghidegen.

— Mindamellett, elismeri. És ha azt hiszi, hogy nem volt joga őt megmenteni, milyen elvre alapítja ezt a hitét?

Milton az asztalra könyökölve, tenyerébe támasztotta az állát s némán nézett farkas-szemét a veszett ügyek lovagjával. Olyan irtózat vihar dült benne, hogy csak a legnagyobb megerőltetéssel kényszerítette az ajkait engedelmisségre.

— Mi joggon kérde ezt tőlem? — szólt végre. Látta, hogy Courtiernek sötét pir lepi el az arcát, hogy ujjai idegesen csavarják lángokhoz hasonló bajuszát; de a felelete épen olyan rendületlenül ironikus volt, mint máskor.

— Elvégre is, nem ültetek összedugott kézzel az utolsó estén Angliában, mikor ön az áldozati köré hurcolja azt az asszonyt, a ki iránt a legjobb testvér érzésével viseltetem. Megmondom én, mi az ön elve: A Hatalomnak, akár igazságos, akár nem, akár kíváncs, akár nem, — engedelmeskedni kell feltétlenül. A ki megszegi a törvényt, bármilyen kényszerhelyzetben, bárkiért teszi ezt, — megszegi...

— Ne vonakodjon tőle, mondja ki: az Isten parancsait.

— Megségi egy csalhatlan, szilárd Hatalom parancsait. Hű defini-zója ez az ön elvének?

— Igen, — mormogta Milton a fogai között, — úgy hiszem, az.

— Kivétel erősti a törvényt.

— A szorult helyzet pedig rossznak mond minden törvényt.

Courtier mosolygott. — Tudtam, hogy ezt fogja mondani. Tagadom, hogy igazságtalanság történik ezzel a törvénnyel, mely annyira magán viseli a régmúlt bélyegét. Önnek joga volt hozzá, hogy megmentse azt az asszonyt.

Nem, Courtier, ha már nem kerülhetjük el az összeesapást, legalább vívjunk meztelen valóságokkal. En nem mentettem meg senkit. Egyszerűen raboltam, mert nem akartam tovább éhezni. Azért nem követelhetem tovább, hogy mintának tekintsenek. Ha megtudnák ott lenni, egy óráig sem tarthatnák meg tovább a mandátumomat. Nem tudok kihaszalni egy véletlen segítséget. Maga képes volna erre?

Courtier hallgatott s Milton egy pillanatra sem vette le róla a tekintetét, mintha a nézésével keresztül akarná döfni...

— Igen, — felelt végre Courtier. — Ha az a törvény, mely szellemi házasságtörésre kényszeríti azokat, a kinek gyűlöletessé vált a társuk, — szétrombolja a házasságnak a szentségét, melynek örül valjha magát, — természetesen kell lennie, hogy gondolkodó férfiak és nők megszeghessék, a nélkül, hogy elveszítsek az önbecsülésüket.

Miltonban lassan-lassan felülkerült az a hatalmas, beláthatatlan korlátok között mozgó szenvedély a gondolatcsatáknak, mely jellemző vonása volt az egyéniségének. Úgyannyira, hogy már-már elfelejtette, hogy a harc a saját jövője körül forgott. Ebben a vérmes emberben, a kinek izzóvá hevült a hangja, a tekintete, a ki megtestesülése volt mindannak, a mi ellen természetből fogva opponált.

— Ez ördögi okoskodás, — vetette vissza. — Szerintem senki sem lehet a saját ügyének a bírja.

— Ah! Már közeledünk oda, a hova én indultam. De — nem gondolja, hogy itt meleg van?

Alig értek ki a hűvösebb utcára, mikor a Courtier hangja tovább folytatta:

— Bizalmatlanság az emberi természet iránt, félelem... ez az alapja az ön fajtájából való ember jellemének. Tagadja az egyén ítélkező jogát, mert nincs bizalma az emberiség jószágában, a lelke mélyén mindenkit rossznak tart. Nem ad nekik szabadságot, nem enged nekik hozzászólást, mert azt hiszi, hogy az elhatározásaik által súlyednének, a helyett, hogy emelkedjenek. Igen, — itt a teljes különbség az arisztokrácia és a demokrácia élet-elvei között. Mint a hogy ön egyszer megmondta nekem, hogy gyűlöli a tömeget és fél tőle.

Milton oldalról nézte ezt a vérmes arcot.

— Igen, — szólt. — En hiszem, hogy az emberek önmagukon kívül eső hatalom önmaguk ellenére is emeli.

— Ön becsületes. De ki az, a ki emeli? Milton újra úgy érezte, mintha lángra gyulna benne minden. Egyszer s mindenkorra leveri ezt a vöröshaju lázadót; azért dühös ironiával felelt:

— Elég csodálatosan: az a Lény, a ki maga nem igen szeret említeni... az dolgozik a legjobbjai által.

— Főpap! Nézzem arra a leányra, a ki ott surran el a fal mellett, a szeme rajtunk van, nézze! Feltéve, hogy a helyett, hogy összehúzza a kabátját, nehogy hozzáérjen, oda menne, beszédbe elegyedne vele, rávén, hogy elmondja, mit érez, mit gondol, olyan dolgokat fedezne fel, melyeken bémúlva. Alapjában nagyszerű az emberiség. És nem más emeli őket, hanem önmaguktól, a saját aspirációik által emelkednek. Sir! Nem vette soha észre, hogy a közhangulat mindig megelőzi a törvényt?

— És ön, — szólt Milton, — ön az, a ki soha sincs a többség pártján? A veszett ügyek bajnoka röviden felkaczagott. — Nem olyan logikusam, dehog! Még fúj a szél s az élet nem könyve kötött szabály, melyet irodában tartogatnak. Hol vagyunk? Egy csoport utjokat állotta a Queen's Hall előtt.

— Ne menjünk be — kérdezte Courtier — egy kis zenét hallgatni s megnedvesíteni a nyelvünket? Milton bólintott s belépetek.

Az óriási, kivilágított terem, melyet kékes

ködbe burkolt a sok száz cigarettából össze-folyó könnyű füst, zsúfolva volt egészen a mennyezethez.

Milton megállt a szalmakalapos tömeg közepén s a szilárd, gúnyos hang mögötte folytatta:

— Profanum vulgus! Jöttek, hogy meghallgassák a legesodásabb zeneművek egyikét, mely emberi agyban született. Emberek, a kiktől ön nem hinné, hogy meg tudja ítélni, mi jó nekik. Sajnálatos látvány, ugy-e?

Milton nem felelt. Beethoven hetedik szimfóniájának az első lassu akkordjai véglegbegették a virágcsoportokon és — eltekintve attól a kékes páratól, mely egyre ott hullámozott, mintha a zene istenének a tiszteletére égetett áldozat volna, az egész tömegre halálos csend borult. Mintha egy lélek, egy érzés, egyetlen lény volna az egész — valamennyi halvány arc, mely előre hajolva szívja magába azt a csodás zenét, mely emelkedik és száll, mint a szelek sóhajtatása, mely üdvözi a halottaiból feltámadt, felszabadult Szépség szellemét.

Mikor az utolsó hangok is elhaltak, megfordult s kiment.

— Nos, — kezdte újra mögötte az a hang, — nem mutatta-e meg, mint duzzad, emelkedik, nő nagyra minden, milyen nagyszerű a világ? Milton mosolygott.

— Megmutatta, mily szép tud lenni a világ egy nagy ember munkája által.

Aztán hirtelen, mintha a zene gátakat tépett volna fel, hömpölygő árban tört elő ajkáról a szó:

— Nézzem a tömegre, Courtier, itt ezen az uton. A világ minden tömege közül ezt lehetne leginkább magára hagyni; biztonságban van pusztulástól, földrengéstől, szélvihartól, légvonástól, a hideg és meleg végeteitől, itt a világ legnagyobb és legbiztosabb városának a szívében és mégis... nézze meg annak a rend-örnek az alakját! Bármilyen jól viseli magát ez a tömeg, bármilyen megbízhatónak, szépnek lássék, mindig van, mindig lennie kell egy központi erőnek, mely összetartja. Honnan jön ez a központi erő? Ön azt mondja: magából a tömegből. En azt mondom: nem! Nézzem vissza az emberi államok származására. Mindeneknek a kezdetétől fogva a legkiválóbb ember a hatalom, az uralkodó elv, az isteni erő öntudatlan médiuma volt; érezte, hogy benne erő lakozik, először a testi erő, melyet a vezéri hatalom megszerzésére használt s ezt a hatalmat azóta mindig megtartotta s örökre meg kell tartania. Minden, a választási apparátusok, az önközünevezett demokratikus szervezete, minden csak hállyog a látó szemre, falat az éhező szájába, ir a lázadó büszkeségére. Minden felszínes, látszólagos gépezet, de nem tudja megakadályozni, hogy a legkiválóbb ember a magaslata ne törjön; mert a legkiválóbb ember legközelebb van az Istenséghez s legbiztosabban, leghamarabb érintik azok a hullámok, melyek Tőle jönnek. Nem beszélnek most születésről. Nem feltétlenül szükséges, hogy a legjobb, legnagyobb ember az én osztályomból származzon és én nem hiszem, hogy ott többször fordul elő, mint más osztályokban.

Ép oly hirtelen elhallgatott, mint a hogy utat tört magának ajkáról a szó.

— Nem kell attól félnie, — felelt Courtier, — hogy önt átlagembernek tartom. Ön az egyik végtelmen tart, én a másikon s valószínűleg mindketten messze vagyunk a híres arannyal jelölt középtől. De nem a hatalom s a hatalom által okozott félelem uralja a világot, hanem — a szeretet. A társadalmat az ember veleszületett tisztesség-érzete tartja össze, a felebaráti érzés. Az a demokratikus elv, melyet ön megvet, alapjában semmi mást nem céloz, mint ezt. Ha az ember magára van hagyva, a legfelső rétegre kerül. Egy pillanatra is hiszi, hogy ha nem így volna, azok a kék uniformisba bújt fiúk rendet tudnának tartani? Az ember öntudatlanul tudja, mit lehet s mit nem lehet csinálni, a nélkül, hogy elveszítse az önbecsülését. Magába szívja ezt a tudatot minden lélegzetvételével. Törvény és hatalom nem kezdet és vég, hanem könnyebb-ség, gépezet, villanyos vezetékek, országút. Nem szerves részei az épületnek, hanem csak az állványozás.

Milton odavágta a feleletet:

— Mely nélkül nem csinálhatnának épületet. Courtier visszaverte a vágást:

— De mégis van különbség, barátom s nem téveszthetjük össze az állványozást az épülettel. Azok olyan dolgok, melyeket lehetőleg hamar el kell távolítani, hogy helye legyen az épületnek, mely a földön kezdődik, nem pedig az égen. A törvény és hatalom állványai arra valók, hogy időt takarítsunk meg, hogy óvják az emelkedő templomot, nehogy félrebillenjen s elveszítse az alakját.

— Nem, — kiáltott Milton, — nem! Az állványozás, a hogy ön nevezi, anyagi része az építész gondolatának, mely nélkül a templom nem fog, mely nélkül nem lehet emelkednie. És az építész Isten, a ki a hozzá legközelebb álló emberek lelkén és eszén keresztül dolgozik.

— A keresztúthoz értünk! — kiáltott fel Courtier. — Az ön Istene a világon kívül van. Az enyém a világ közepén.

— És a kettő sohasem fog találkozni! A következő csendben Milton észrevette, hogy a Leicester Squaren vannak. Most, mielőtt a színházak kiöntötték volna tartalmukat, ez a rész is csendes és hallgatag. Csendesen várt apró lámpáival, melyek mint az égről leűzött halványárga csillagok tapadtak a music-hallok s kávéházak fehérségére s valami futva menekülő ragyogás elhalványította a platanok lombkoronáját.

— Ez a tér egy kifestett asszony, — jegyezte meg Courtier — olyan sok élet van benne, mint egy emberi arcon s nincs határa a furcsa szépségének! És — Istencsere, ha van türelme rá, hogy elmélyedjen benne, még itt is talál szépséget!

— És nem veszi tudomásul az aljasságot, a bűnt! — felelt Milton.

Hirtelen összezsavarodott, unta az egészet, vágyott a lakása magánya után, nem akarta folytatni ezt a szótat, mely nem okozott megkönnyebbülést. Különös fáradsággal hallotta, hogy a hang újra beszélt.

— Fel kell használnunk az időt, hisz holnap meghalunk. Mikor felkelek, mikor lefekszem, mikor lélegzem, mikor látok egy arcot, egy virágot, egy fát és nem érzem, hogy az Istenség arczába nézek, elhagynám ezt a változatos tanyát — unalomból. Ön úgy tudom, csak akkor emelheti tekintetét az Istensére, ha valamely szent helyre visszavonul. Nem magányos néha az a hely?

De Milton nem felelt s így hallgatva folytatták útjokat egy darabig; aztán hirtelen újra kitört belőle:

— Zsarnokságról beszél? Miféle zsarnokság közelíti meg az önök szabadságának a tiraniáját? Van a földön még olyan zsarnokság, mint ennek a 'szabad' keskeny utcának a zsarnoksága az ő száz barna ujságával, hangyabolyhoz hasonló nyüzsgésével, mely mit céloz... Az ön szabadságának a méhében Courtier, nincs hely fejelemre, lelkesedésre, önfeláldozásra; ott csak üzletnek és féktelenségnek van helye.

Feleletet nem kapott s elfordult azoktól a magas házaktól, melyeknek a kivilágított ablakait aposztrofálta.

— Nem, — szólt végre a hang — minden hibája mellett, mégis fúj a szél az utcán s mindenre kínálkozik az alkalom. Istencsere, jobban szeretném, ha néhány csillag küzdene a sötétséggel, mint hogy az önök nagy mester-ségek világosságait nézzem.

És Milton hirtelen úgy érezte, mintha soha sem tudna megszabadulni attól a visszhangtól. Nem volt érdemes küzdeni érte.

— Önmagukat ismételtük már — jegyezte meg szárazon.

A folyam fekete vize lassan, vissza-vissza csapva, hömpölygött tova a felhold sarlója alatt. Az éjszaka sötét leple alatt izgalmat rejtgetett a távoli part zür-zavara, a magas épületek, a révgátak, kiszögellések, emelkedések, az alvó birkák meg-meg ingó teste — a millió sajátásgos sötét alak, mind titokzatos életet lehel. Minden szent, szép és csodás volt. És az emberek e nagy, csendes barátja fölé, a lámpák, azok az áldozatos éji virágok, szüntelenül hullatták halványan csillogó szirmaikat és édes-illatos szellőt jött nyugatról, alig rezdült meg tőle a levegő, de magával hozta, előre megsejtette annak a megszámlálhatatlan réznek, fának

— Mely nélkül nem csinálhatnának épületet. Courtier visszaverte a vágást:

— De mégis van különbség, barátom s nem téveszthetjük össze az állványozást az épülettel. Azok olyan dolgok, melyeket lehetőleg hamar el kell távolítani, hogy helye legyen az épületnek, mely a földön kezdődik, nem pedig az égen. A törvény és hatalom állványai arra valók, hogy időt takarítsunk meg, hogy óvják az emelkedő templomot, nehogy félrebillenjen s elveszítse az alakját.

— Nem, — kiáltott Milton, — nem! Az állványozás, a hogy ön nevezi, anyagi része az építész gondolatának, mely nélkül a templom nem fog, mely nélkül nem lehet emelkednie. És az építész Isten, a ki a hozzá legközelebb álló emberek lelkén és eszén keresztül dolgozik.

— A keresztúthoz értünk! — kiáltott fel Courtier. — Az ön Istene a világon kívül van. Az enyém a világ közepén.

— És a kettő sohasem fog találkozni!

A következő csendben Milton észrevette, hogy a Leicester Squaren vannak. Most, mielőtt a színházak kiöntötték volna tartalmukat, ez a rész is csendes és hallgatag. Csendesen várt apró lámpáival, melyek mint az égről leűzött halványárga csillagok tapadtak a music-hallok s kávéházak fehérségére s valami futva menekülő ragyogás elhalványította a platanok lombkoronáját.

— Ez a tér egy kifestett asszony, — jegyezte meg Courtier — olyan sok élet van benne, mint egy emberi arcon s nincs határa a furcsa szépségének! És — Istencsere, ha van türelme rá, hogy elmélyedjen benne, még itt is talál szépséget!

— És nem veszi tudomásul az aljasságot, a bűnt! — felelt Milton.

Hirtelen összezsavarodott, unta az egészet, vágyott a lakása magánya után, nem akarta folytatni ezt a szótat, mely nem okozott megkönnyebbülést. Különös fáradsággal hallotta, hogy a hang újra beszélt.

— Fel kell használnunk az időt, hisz holnap meghalunk. Mikor felkelek, mikor lefekszem, mikor lélegzem, mikor látok egy arcot, egy virágot, egy fát és nem érzem, hogy az Istenség arczába nézek, elhagynám ezt a változatos tanyát — unalomból. Ön úgy tudom, csak akkor emelheti tekintetét az Istensére, ha valamely szent helyre visszavonul. Nem magányos néha az a hely?

De Milton nem felelt s így hallgatva folytatták útjokat egy darabig; aztán hirtelen újra kitört belőle:

— Zsarnokságról beszél? Miféle zsarnokság közelíti meg az önök szabadságának a tiraniáját? Van a földön még olyan zsarnokság, mint ennek a 'szabad' keskeny utcának a zsarnoksága az ő száz barna ujságával, hangyabolyhoz hasonló nyüzsgésével, mely mit céloz... Az ön szabadságának a méhében Courtier, nincs hely fejelemre, lelkesedésre, önfeláldozásra; ott csak üzletnek és féktelenségnek van helye.

Feleletet nem kapott s elfordult azoktól a magas házaktól, melyeknek a kivilágított ablakait aposztrofálta.

— Nem, — szólt végre a hang — minden hibája mellett, mégis fúj a szél az utcán s mindenre kínálkozik az alkalom. Istencsere, jobban szeretném, ha néhány csillag küzdene a sötétséggel, mint hogy az önök nagy mester-ségek világosságait nézzem.

És Milton hirtelen úgy érezte, mintha soha sem tudna megszabadulni attól a visszhangtól. Nem volt érdemes küzdeni érte.

— Önmagukat ismételtük már — jegyezte meg szárazon.

A folyam fekete vize lassan, vissza-vissza csapva, hömpölygött tova a felhold sarlója alatt. Az éjszaka sötét leple alatt izgalmat rejtgetett a távoli part zür-zavara, a magas épületek, a révgátak, kiszögellések, emelkedések, az alvó birkák meg-meg ingó teste — a millió sajátásgos sötét alak, mind titokzatos életet lehel. Minden szent, szép és csodás volt. És az emberek e nagy, csendes barátja fölé, a lámpák, azok az áldozatos éji virágok, szüntelenül hullatták halványan csillogó szirmaikat és édes-illatos szellőt jött nyugatról, alig rezdült meg tőle a levegő, de magával hozta, előre megsejtette annak a megszámlálhatatlan réznek, fának

— Mely nélkül nem csinálhatnának épületet. Courtier visszaverte a vágást:

— De mégis van különbség, barátom s nem téveszthetjük össze az állványozást az épülettel. Azok olyan dolgok, melyeket lehetőleg hamar el kell távolítani, hogy helye legyen az épületnek, mely a földön kezdődik, nem pedig az égen. A törvény és hatalom állványai arra valók, hogy időt takarítsunk meg, hogy óvják az emelkedő templomot, nehogy félrebillenjen s elveszítse az alakját.

— Nem, — kiáltott Milton, — nem! Az állványozás, a hogy ön nevezi, anyagi része az építész gondolatának, mely nélkül a templom nem fog, mely nélkül nem lehet emelkednie. És az építész Isten, a ki a hozzá legközelebb álló emberek lelkén és eszén keresztül dolgozik.

— A keresztúthoz értünk! — kiáltott fel Courtier. — Az ön Istene a világon kívül van. Az enyém a világ közepén.

— És a kettő sohasem fog találkozni! A következő csendben Milton észrevette, hogy a Leicester Squaren vannak. Most, mielőtt a színházak kiöntötték volna tartalmukat, ez a rész is csendes és hallgatag. Csendesen várt apró lámpáival, melyek mint az égről leűzött halványárga csillagok tapadtak a music-hallok s kávéházak fehérségére s valami futva menekülő ragyogás elhalványította a platanok lombkoronáját.

— Ez a tér egy kifestett asszony, — jegyezte meg Courtier — olyan sok élet van benne, mint egy emberi arcon s nincs határa a furcsa szépségének! És — Istencsere, ha van türelme rá, hogy elmélyedjen benne, még itt is talál szépséget!

— És nem veszi tudomásul az aljasságot, a bűnt! — felelt Milton.

Hirtelen összezsavarodott, unta az egészet, vágyott a lakása magánya után, nem akarta folytatni ezt a szótat, mely nem okozott megkönnyebbülést. Különös fáradsággal hallotta, hogy a hang újra beszélt.

— Fel kell használnunk az időt, hisz holnap meghalunk. Mikor felkelek, mikor lefekszem, mikor lélegzem, mikor látok egy arcot, egy virágot, egy fát és nem érzem, hogy az Istenség arczába nézek, elhagynám ezt a változatos tanyát — unalomból. Ön úgy tudom, csak akkor emelheti tekintetét az Istensére, ha valamely szent helyre visszavonul. Nem magányos néha az a hely?

De Milton nem felelt s így hallgatva folytatták útjokat egy darabig; aztán hirtelen újra kitört belőle:

— Zsarnokságról beszél? Miféle zsarnokság közelíti meg az önök szabadságának a tiraniáját? Van a földön még olyan zsarnokság, mint ennek a 'szabad' keskeny utcának a zsarnoksága az ő száz barna ujságával, hangyabolyhoz hasonló nyüzsgésével, mely mit céloz... Az ön szabadságának a méhében Courtier, nincs hely fejelemre, lelkesedésre, önfeláldozásra; ott csak üzletnek és féktelenségnek van helye.

Feleletet nem kapott s elfordult azoktól a magas házaktól, melyeknek a kivilágított ablakait aposztrofálta.

— Nem, — szólt végre a hang — minden hibája mellett, mégis fúj a szél az utcán s mindenre kínálkozik az alkalom. Istencsere, jobban szeretném, ha néhány csillag küzdene a sötétséggel, mint hogy az önök nagy mester-ségek világosságait nézzem.

És Milton hirtelen úgy érezte, mintha soha sem tudna megszabadulni attól a visszhangtól. Nem volt érdemes küzdeni érte.

— Önmagukat ismételtük már — jegyezte meg szárazon.

A folyam fekete vize lassan, vissza-vissza csapva, hömpölygött tova a felhold sarlója alatt. Az éjszaka sötét leple alatt izgalmat rejtgetett a távoli part zür-zavara, a magas épületek, a révgátak, kiszögellések, emelkedések, az alvó birkák meg-meg ingó teste — a millió sajátásgos sötét alak, mind titokzatos életet lehel. Minden szent, szép és csodás volt. És az emberek e nagy, csendes barátja fölé, a lámpák, azok az áldozatos éji virágok, szüntelenül hullatták halványan csillogó szirmaikat és édes-illatos szellőt jött nyugatról, alig rezdült meg tőle a levegő, de magával hozta, előre megsejtette annak a megszámlálhatatlan réznek, fának

— Mely nélkül nem csinálhatnának épületet. Courtier visszaverte a vágást:

— De mégis van különbség, barátom s nem téveszthetjük össze az állványozást az épülettel. Azok olyan dolgok, melyeket lehetőleg hamar el kell távolítani, hogy helye legyen az épületnek, mely a földön kezdődik, nem pedig az égen. A törvény és hatalom állványai arra valók, hogy időt takarítsunk meg, hogy óvják az emelkedő templomot, nehogy félrebillenjen s elveszítse az alakját.

— Nem, — kiáltott Milton, — nem! Az állványozás, a hogy ön nevezi, anyagi része az építész gondolatának, mely nélkül a templom nem fog, mely nélkül nem lehet emelkednie. És az építész Isten, a ki a hozzá legközelebb álló emberek lelkén és eszén keresztül dolgozik.

— A keresztúthoz értünk! — kiáltott fel Courtier. — Az ön Istene a világon kívül van. Az enyém a világ közepén.

— És a kettő sohasem fog találkozni! A következő csendben Milton észrevette, hogy a Leicester Squaren vannak. Most, mielőtt a színházak kiöntötték volna tartalmukat, ez a rész is csendes és hallgatag. Csendesen várt apró lámpáival, melyek mint az égről leűzött halványárga csillagok tapadtak a music-hallok s kávéházak fehérségére s valami futva menekülő ragyogás elhalványította a platanok lombkoronáját.

— Ez a tér egy kifestett asszony, — jegyezte meg Courtier — olyan sok élet van benne, mint egy emberi arcon s nincs határa a furcsa szépségének! És — Istencsere, ha van türelme rá, hogy elmélyedjen benne, még itt is talál szépséget!

— És nem veszi tudomásul az aljasságot, a bűnt! — felelt Milton.

Hirtelen összezsavarodott, unta az egészet, vágyott a lakása magánya után, nem akarta folytatni ezt a szótat, mely nem okozott megkönnyebbülést. Különös fáradsággal hallotta, hogy a hang újra beszélt.

— Fel kell használnunk az időt, hisz holnap meghalunk. Mikor felkelek, mikor lefekszem, mikor lélegzem, mikor látok egy arcot, egy virágot, egy fát és nem érzem, hogy az Istenség arczába nézek, elhagynám ezt a változatos tanyát — unalomból. Ön úgy tudom, csak akkor emelheti tekintetét az Istensére, ha valamely szent helyre visszavonul. Nem magány

résben, mert olyan ember volt, a ki gyógyít-hatatlannal, mindig a nyitott tenyerén hordta az egész vagyonát. Nem érezte, hogy veszteséget szenved, hogy fájdalmas vesztesége lesz, hogy kénytelen lesz megvárni, hogy hetek óta ott imbolyog a körül a leány körül, hogy holnap mindennek vége, s a leány ép olyan halott lesz a számára, mintha soha sem találkoztak volna. Nem, nem volt ez megadás, hanem egyszerűen az üzleti ösztön teljes hiánya.

Ha ez a más ember veszett ügye lett volna! Milyen páratlan lovagiasággal sietett volna a segítségére, rohammal vette volna be a várat — a leányt! Ha legalább ő maga lehetett volna az a másik ember, milyen könnyen, milyen szenvedélyesen könyörgött volna, milyen perzselő hévvel bocsátotta volna ki magából azt a sok lángoló szót, mely azóta fojtogatja a torkát, mióta őt ismeri, s mely olyan neveltséggel s becselenné válna, ha a saját érdekében mondaná el! Igen, egy más emberért golyózáporban, égháborúban rabolta volna el őt az ellenségtől, — őt — a legesodásabb jutalmat.

Fures, mosolygó apathia volt ott, — mely mégis nagyon hasonlított a kétségbeeséshez, — figyelte, hogy bomlik meg, és hull alá egy faléval; néha belecsapott botjával a levegőbe, a hol már elindult tarka paripáján az Osz. Gondolatban látta önmagát, a mint elrabolja őt, fut, viszi a vadonba, odaadó imádsággal napról-napra növeli a boldogságát, oly messze ragadták a gondolatok, hogy lágy mosoly ült az arcára s az ajka néha megremegett.

A katona s a leány felállottak, elhaladva Courtier előtt, lefelé tértek az úton. Sokáig figyelt a piros és kék alakjukat, a mint lassan haladtak a lemenő nap felé; aztán egy másik párra tévedt a tekintete, mely keresztezte az útjukat a korlát előtt.

Ez a pár nagyon egyenes, nagyon magas volt, s valami különös ragyogó jókedv áradt a mozdulatokból, a mint magára emelt fejjel haladtak tova, néha-néha egymás felé fordították az arcukat, hogy lássák egymás mosolygását, vagy valamely szó hatását a másik arcán. Még messziről is látszott, hogy a legelső köztül valók; a járásukban ott volt az a csaknem impertinens kifejezés, mely azokat jellemzi, a kik semmivel sem törődnek, kétséget nem ismernek, a kik biznak önmagukban s biznak a világban.

A leány ruhája rozsdásbarna s ugyanolyan árnyalatú a kalapja és a haja is s a nap sugar, mely üldözőbe vette, minden mozdulatát követte, csillogó ragyogással vette körül.

Ekkor Courtier megismerte őket, tudta, hogy ki az a pár...

Kivéve, hogy öntudatlanul összeviesorította a fogát, mozdulatlanul, csendesen ült a helyén, úgy, hogy azok elhaladtak előtte s nem vették őt észre. Ő pedig világosan hallotta a leány hangját, bár a szavak értelme nem jutott el a füleig. Látta, hogy a leány keze gyorsan végigsiklik a Harbinger karján, aztán újra lecsúszik. Egy mosoly, — melynek létezéséről nem tudott — ráfagyott az ajkára. Felállott, megrázta magát, mint a kutya, mely verést kapott s elindult.

Az ajkai fájdalmasan szorultak egymásra.

XXIV.

Barbara egyedül maradt a Gustard ezukrázatában, az apró mahagóni asztalkák között, a hol a menyasszonyi torta s a narancsvirág-víz illata boldoggá tette a levegőt, hosszú percekig ült lesütött szemmel, mint a gyermek, kitől elveszik a játékokat s nem tudja mit csináljon, a földet nézi s azt sem tudja, mit érez. Aztán fízett s kiment a térre, a hol egy német zenekar a Delibes Coppéliáját játszotta. Az agyongyötört melódia egyre kísértette a leányt, mint egy alkalmatlan, a helyzetbe be nem illő szellem. Egyenesen haza ment a Valleys-házba. Abban a szobában, a hol három órával előbb egyedül maradt Harbingerrel, az ablakmelyedésben a nővére ült; egész lényén izgalom tükrözött.

Igaz, hogy Agatha az előbb egy nagyon ferde órát élt át. A kis Anneval véletlenül egy olyan ezukrázdába ment be, a hol egy egészen különös, ragacos édességet készítettek, melyről azt tartotta, hogy különösen egészséges a gyermekek számára. A mig csomagolattott, észrevette, hogy valami magára vonta az Anne figyelmét. Követte annak a nagy, nyílt szempárnak a tekintetét

s legnagyobb bámulatára látta, hogy Barbara ül egy távoli sarokban egy ural, a kiben azonnal felismerte Courtiert. Olyan gyors elhatározással, mely egészen reá vallott, egy ezukrot nyomott az Anne szájába s odaszólva, hogy a csomagját küldjék ki — kisietett.

Mivel egy rossz soha sem jön egyedül, ott-hon megtudta az apjától, hogy milyen fordulat állott be a Milton szerelmi ügyében.

Mikor Barbara hazajött, leplezetlen felindulással fogadta. Nem tudta elhatározni, azonnal kitálalja-e, a mit látott, de egész valójában megindult benne a mindenekfelett nőies asszony, a kinek az ideáljain serelem esett.

Barbara a nővére arcán látta, hogy tud már a Milton dolgáról, azért megszólította:

— Nos, angyalom, valami prédikációval vár? Agatha hidegen felelt:

— Azt hiszem, örült volt, mikor Mrs. Noelt Miltonhoz vitte.

— Mindenben, a mit egy nőnek tennie kell, egy kis örültség van; — mormogta Barbara. Agatha néman nézett rá.

— Nem értem magát, — szólt végre, — hiszen maga nem bolond!

— Csak gazember.

— Maga úgy találja, hogy a Milton életének a romjai fölött gunyolódni lehet... En nem.

A Barbara szeme kitégült s csillogó lett, a hangja keményen csegett:

— A világ nem a maga gyermekszobája, Angyal!

Agatha összeszorította az ajkát, mintha azt akarná jelezni: »Pedig annak kellene lennie!« De hangosan csak ezt mondta:

— Azt hiszem, nem tudja, hogy az előbb lát-tam magát Gustardnál!

Barbara egy pillanatra meglepetten nézett rá, aztán felkaczagott:

— Ah, tudom már, ez rémes erkölcsi zűllés! Szegény, jó öreg Gustard!

És azzal a veszedelmes kacagással sarkonfordult s kiment.

Ebédnél s azután egész este nagyon hallgatag volt. Az arcán az a különös kifejezés ült, mely vadászatról jellemezte, különösen, ha valaki valamely következő nehézségre figyelmeztette.

Mikor egyedül volt a szobájában, örült vágyat érzett, hogy valakinek fájdalmát okozzon; — ha másnak nem, hát önmagának. Le-feküdjön s az ágyban lázasan vergődjön? Ismerte önmagát, ismerte ezeket a kettős hangulatait, tudta, hogy ez nem lesz jó. Pillanatra azt gondolta, hogy elmegy öntudatlanul. Mulatságos volna s fájni is nekik, de sok nehézsége van. Nem akarta, hogy lássák s borzadt a nyílt utca megaláztatásától.

Ekkor eszébe jutott a torony felső lapos teté-jének az emléke. Gyermekkorában egyszer volt ott fönt. Ott levegőn lesz, szabadon mozoghat, megszabadul láza izgalmától.

A boszútálló, elkényeztetett gyermek szeren-csétlen örömeivel, gondosan vigyázott, hogy a hálósobájának az ajtaja nyitva maradjon, hogy a komorujára lássa, hogy nincs ott, hogy aggód-jon s tán el is mondja aggodalmát másoknak! (Vége következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI.

December 10. Lengyelországban nyugalom volt arcvonalunkon. Novorodomszktól délnyugatra visszavertünk egy orosz támadást. Nyugat-Galicziában mindkét részlől nagy erőket vittek a küde-lembe. Itt eddig több mint 10,000 oroszot fogtunk el; a csata még tart. A Kárpátokban saját terü-lünkől már jelentékeny részt visszacsereztünk. Észak-Lengyelországban, a Visztula jobb partján az ott előnyomuló német hadoszlopok egyike rohammal bevette Praszny helységet, 600 oroszot fogtak el és néhány gépfegyvert zsákmányoltak. A Visztulától balra a németek folytatják az ellen-állást. A Mazur-tavaktól keletre csak tűzérő har-czolt. Szerbiában csapataink egy része Grn. Mila-novától nyugatra erős ellenséges haderőkre talált és nem érhetett el eredményt. Hogy az ellenség megindított ellentámadása elől kitérjünk, egyes csapatrészeket kedvezőbb fekvésű területekre rendeztek. Belgrádtól délre offenzívánk előbbre halad, december 8-án összesen 20 ágyút és egy fényzórót zsákmányoltunk és számos foglyot ejtet-tünk. A nyugati harctéren Sovain környékén a francziák heves tűzérőgi tüzelésre szorítottak. Az argonnei erdő keleti szélén Vauquois-Boureaill-es-ből megindított francia támadás összeomlott a

német tűzérőgi tüzeiben. A francziák nyilvánvalóan nagy veszteségeket szenvedtek.

December 11. Hadműveleteink a Kárpátokban természetesen folynak. Az ellenség részéről decem-ber 10-én többnyire csak utódékek fejtettek ki ellenállást, melyet visszavertünk. Sárosmegyéből az oroszok teljesen kivonultak, Bártfa ismét a miénk. Zemplénből is kiszorítottuk őket. Ungban csak Uszok táján vannak kisebb orosz csapatok, Máramarosban Majdnánál s ezek sem tesznek kísérleteket az előnyomulásra. Galicziában még nincs döntés. A hol az oroszok támadtak, súlyos veszteségek közben visszavertük őket. Lengyel-orrszági arcvonalunkon nyugalom volt. Przemyslt az ellenség csak körülzárja, de nem támadja meg. A védőrség az arcvonalról tisztas távoltságban tar-tózkodó körülzáró csapatokat csaknem naponta kis-ből kitérősekkel nyugtatja. A németek táma-dása Észak-Lengyelországban tovább halad. Dél-Lengyelországban és a Mazur-tavaktól keletre nincs semmi új. Szerbiában semmi fontosabb esemény nem fordult elő. Az elrendelt eltolások általában nagyobb harcok nélkül mennek végbe. Flandriában a németek előbbre haladtak. Az ar-gonnei erdősegtől nyugatra és keletre ellenséges tűzérőgi állások ellen jó eredményekkel harcol-tunk. A francziáknak Bois de Preto körül, vala-mint Pont à Moussontól nyugatra intézett táma-dásait visszaverték. Angol hivatalos jelentés sze-rint a Falkland-szigetektől vívott tengeri csatában a »Nürnberg« német csirkáló is elsüllyesztették az üldöző angol csirkálók. Orosz hadihajók védel-me alatt december 10-én megkísérelték Goia mellett, Batumtól délre csapatok partraszállítását, hogy a törököket oldalba támadhassák. A törökök a partra-szállított orosz csapatokat visszavonulásra kényszerítették. A Van vilajet határán a török lovasság visszaverte az orosz lovasság támadását. Vántól keletre, Deir mellett a perzsa határon is visszav-erték az oroszok támadását.

December 12. A töltes hegyvidék minden nehé-zsége dacára csapataink a Kárpátokban folytonos győzelmes ütközetek közt feltartóztatlanul folya-tják előnyomulásukat, december 11-én 2000 orosz-nál többet fogtak el. A lupkói hegyvidéktől nyugatra eső szorosok ismét birtokunkban vannak. A Gorlicztől, Grybowtól és Uj-Sandecztől délre eső területen nagy harcok indultak meg. A nyugat-galicziai csata, melynek arcvonala dél felől Tym-barktól keletre eső vidékről indul ki és a Krakótól keletre fekvő területig húzódik, még folyik. Decem-ber 11-én az oroszoknak ismét több támadása tört meg tűzérőgünk erős tüze alatt. Przemysl védő-serege legutóbbi kirohanásából 700 orosz foglyot és 18 zsákmányolt gépfegyvert, valamint nagy-mennyiségű lőszert vitt vissza. A németek a keletporoszországi határon orosz lovasságot visszav-ertek és 350 foglyot ejtettek. A Visztulától délre Észak-Lengyelországban a német hadműveletek tovább fejlődnek. Flandriában a Langemarektól keletre támadó francziákat a németek visszavet-tek; a tűzérőgi bombázta az yperni pályaudvart, hogy ellenséges csapatmozdulatokat megzavarjon. Arras körül a németek előbbre haladtak. Souain-Perthes környékén a francziák újra támadtak, ered-mény nélkül. Az argonnei erdősegtől a francziák több heti passzív magatartás után néhány előre-törést kíséreltek meg, de ezeket mindenütt visszav-erték a németek; egy fontos francia támasz-pontot aknaroobbantással foglaltak el; az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett esetenként és föld-omlás folytán. 200 francziát foglyul ejtettek. Apremontnál, St. Mihieltől délkeletre több francia támadást visszavertek, ugyisintén a Vogézek gerin-czén is Markirchtől nyugatra.

December 13. A nyugat-galicziai csatában az oroszok déli szárnyát decz. 12-én Limanovánál megvertük és visszavonulásra kényszerítettük. Az ellenség üldözését megkezdtük. Arcvonalunk többi része ellen intézett minden támadás összeomlott. A Kárpátokon át előnyomult csapataink többszö-rös harcok közt erőiesen folytatják az ellenség üldözését. Délután elfoglaltuk Uj-Sandeczet, Grybow, Gorlice és Zmigrod helységeibe is újabb bevo-nultak csapataink. Zemplén vármegyét az ellen-ségtől teljesen megtisztítottuk. A keleti Erdős-Kárpátokban az ellenség a hegy gerinczétől délre sehol sem tudott jelentékeny tért foglalni, csapa-taik általában tartják a szorosok legmagasabb pontjait, Bukovinában pedig a Szuczava-völgy vo-nalát. Dél-Lengyelországban nem volt harc. Lo-viczától északra szövetségeseink eredményesen foly-tatták az oroszok jól megerősített állásai ellen in-tézett támadásaikat. Több hadállást elfoglaltak Észak-Lengyelországban, 11,000 oroszot fogtak és 43 gépfegyvert zsákmányoltak. A nyugati harcz-téren, miután decz. 11-én a francziáknak Apre-mont (St. Mihieltől délkeletre), intézett táma-dása megüszült, az ellenség folytatlag Flireyn át (St. Mihiel és Pont à Mousson fele útja) támadt. A támadás közben 600 francia német fogságba esett; halottakban, sebesültekben is sokat vesz-tettek.

December 14. Nyugat-Galicziában folytatott az

oroszok üldözését, a mely kisebb-nagyobb har-cok között észak felé mindenütt tért foglalt. Dukla is már birtokunkban van. A Kárpátokon át előnyomult oszlopaink decz. 12-én és 13-án 9000 oroszot fogtak el és 10 géppuskát zsákmányoltak. Arcvonalunkon a Rajbrodt és a Krakótól keletre fekvő terület között, valamint Dél-Lengyelorszá-gban a helyzet változatlan. Loviczától északra szö-vetségeseink támadása az alsó Bzura felé még előbbre haladt. A keletporoszországi és lengyelországi harczter több részéről nincs jelenteni való. Szer-biában a Drinától délkeleti irányban indított offen-zívánk Valjevótól délkeletre nagy túlerőben levő ellenségre talált. Ez nemcsak offenzívánk feladá-sát, hanem azt is okozta, hogy számos hét óta hőiesen, de nagy veszteségek mellett szívós har-czokat vívó csapatainknak messzebbre kellett visz-zavonulniuk. A »Sultán Javusz Szelim« (azelőtt Goeben) nagy csirkáló decz. 10-én lövedékeivel felgyújtotta Batumot.

December 15. Nyugat-Galicziában hadseregeink offenzívájá az ellenséget visszavonulásra kényszerít-tette és az oroszok arcvonalát Dél-Lengyelorszá-gban is meggingatta. Az ellenséget dél felől fardha-tatlanul üldöző csapataink december 14-én a Jaslo-Rajbrodt vonalba jutottak; üldözés közben, vala-mint az utolsó csatában az eddigi jelentések szerint 31,000 oroszot fogtunk el. Hírek érkeztek arról, hogy az ellenség a Rajbrodt-Niepolicomice-Volbrom-Novarodomszk—Pietrkow egész vonalon visszavonul-ot mozulatokat tesz. Az Erdős-Kárpátokban az ellen-séges erőknek a Latorcza-völgyben való előnyomu-lása ellen megfelelő intézkedéseket tettünk. Az oro-szok itt a máramaromszagei Majdnánál tájajig ju-tottak. Kelet-Poroszországban a Soldautól Máván át Cziehanov irányában előnyomult német had-oszlop a túlerős ellenséggel szemben állásait ismét elfoglalja. Szerbiában jobb szárnyunk szükségessé vált visszavonása folytán előállott hadműveleti helyzet tanácsossá tette, hogy Belgrádot egyelőre feladjuk. A várost harc nélkül ürtítettük ki. A csa-patok a kiállott fardalmaktól és harczoktól szenvedtek ugyan, de a legjobb szelleműtől vannak át-hatva. A nyugati harctéren a francziák több ponton eredménytelenül támadtak: Yperntől délre, Suippertől északnyugatra, Verduntól északra, Ornes-től északkeletre. Mindegyik helyen súlyos vesz-téseket szenvedtek. Ailly-Apremont környékén (St. Mihieltől délre) négyezer intéztek rohamokat, de hasztalanul, Flirey irányában (Toulitól északra sem sikerült előretérésük. A Vogézekben a harcok foly-nak. A Sennheimtől nyugatra fekvő Steinbach falu visszahódításakor a németek 300 francziát ejtettek

Steckenpferd- lilliomtejszappan

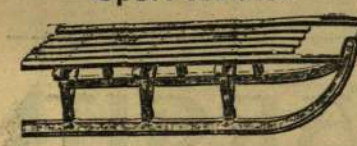
Bergmann & Co. cégtől, Tetschen, a/Elbe.

egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvend, széplő ellen való elismert hatásánál fogva s a bőr- és szép-ség gondozásában való földműveltségéért. **Értezt** elismerővel! Sok legnagyobb kúntól! Bevásárlásnál óvatossá! Úgyjelen nyomtatokan a Steckenpferd védő-jegyre és a cég helyes nevére! Darabja 80 fillért kapható 60gyosztárakban, drogériákban, illatszerüzletekben, stb. Hasznóképpen kitűnő Bergmann Manera lilliomkrémje (70 fillér egy tubus). Kitűnő szer női kezek gondozására.

DÖRR, IBÁCH, WERNER zongorák egyedüli képviselője.

Sport-szánkók

Svéd szánkó K 5.-
Hallvölgyi szánkó K 5.-
Dávosi ródl K 5.-
Ski K 5.-

Árjegyzéket bérmentve küld: WESZELY ISTVÁN, Budapest, IV. ker., Váci-utca 9. szám.

fogságba. A törökök Van határán küzdenek siker-rel, Serainál visszavernek egy lovassági támadást.

December 16. Galicziában és Dél-Lengyelorszá-gban a visszavonuló ellenséget az egész arcvonalon üldöztük. Liskónál, Krosnónál, Jaslónál és a Biala-völgyben nagyobb orosz erők ellenállást fejtenek ki. A Dunajoz völgyében csapataink harczolva Zakliczynig nyomultak előre. Bochniát is megint elfoglaltuk. Dél-Lengyelországban az ellenséges hát-védek rövid harc után mindenütt visszavonulni kényszerültek a szövetségeseik elől. A Kárpátokban az oroszok a Latorcza-völgyben még nem tették le az előnyomulást. A nadvornai Bisztricza felső völgyében az ellenségnek egy támadását visszav-ertük. A przemysli helyőrség újabb nagy kiroha-nást tett, mely alkalommal magyar honvédek ki-tüntették magukat egy drótszövőny-akadályokkal ellátott támaszpontnak rohammal történt elfoga-lásával. Miként rendezen, ezuttal is foglyokkal és zsákmányolt géppuskákkal tértek vissza a várba. Észak-Lengyelországban a német támadó mo-zdulatok normálisan folynak. Több fontos orosz támaszpontot elfoglaltak s mintegy 3000 foglyot ejtettek és négy gépfegyvert zsákmányoltak. A nyugati harctéren az ellenség hadihajókról támoga-tott előretörést kísérelt meg Nieportnál. Az ágyú-tíz hatástalan volt, a támadást visszautasították, 450 francziát elfogtak. A front többi részén csak egy az ellenség által szívosan tartott magaslat megostromlása Sennheimtől nyugatra érdemel em-lítést. A német nyílt tengeri haderők egyes részei támadást intéztek Anglia keleti partvidéke ellen és december 16-án ágyútűz alá vették Scarborough és Hartlepool megerősített partvédő pozíciókat. A támadás angol jelentések szerint eredményes volt. A kaukázusi harctéren gyalogászállyal tá-mogatott orosz lovasdandár decz. 12-én megtá-madta a török jobbszárny egy különítményét. A támadást visszautasították. Van vilajet határánál a törökök offenzívába fogtak és több ellensé-ges támaszpontot megostromoltak. Az Aszerkeid-tában operáló csapatok egyike Perzsiában On-Selmas felé halad elő. Seldonsnál az Urmia-tó déli partján török és perzsa lovasság megvert egy ko-zák ezredet. A perzsa törzsek a törökökkel együtt harcolnak.

HALÁLOZÁSOK.

A harcztereken hősi halált haltak: Eörményesi és karánsebesi báró FIÁTH BÉLA a 10. sz. huszár-ezred kapitánya, az északi harctéren az Alt-San-

KALODONT Fog-Krém és szájviz

Gothard Sándor

Diana Fegyver-atelier

Herény,

Szombathely mellett.

(Vas megye.)

Alapítva : 865-ben.

Heckenast

Gusztáv

zongoratermei

Budapest, csakis

Gizella-tér 2. sz.

Telefon : 1—69.

Legelősebb gyári árak. Utólérhellen olcsó.

Árjegyzéket tessék kérni.

Prof. Esterházy Ferencze Tata

utadalmi
nagyságú

LA KODALMAS édes

ÁLDOMÁS savanykás

BILLIKOM száraz

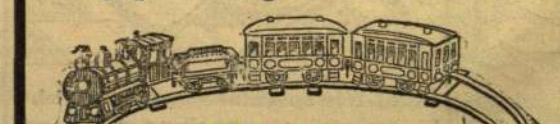
VIN NATURE

Vezérképviselet és raktár:

GROSZ BERNAT, BUDAPEST,

V. ker., Rudolfrakpart 8. — Telefon: 14—38.

Vigyázz, jön a vonat!

VILLANYOS JÁTEKOK:

MOTOROK, KISÉRLETEZŐ SZEKERÉNYEK,

VASUTAK, GÖZEK, HÁZI-MOZIK stb.

Legelősebb árak! Árjegyzék ingyen!

CHMURA OPTIKAI

IV. Ferenciek-tere 2. — Legelősebb villany-zseblámpák-ról, hőszeművekről, fotocikkokról külön árjegyzék.

tes a 13. huszárezredben, a Timbark melletti útközben. — Ifj. HUNYADI IMRE, a 72. gyalogezred zászlósa, az északi harctéren, huszonegy éves korában. — VAMOSY FERENCZ GYULA 26. gyalogezredbeli hadapród, az északi harctéren, a salosszói útközben. — Dr. VÁRALYAS BERTALAN ügyvédjelölt, a 39. gyalogezred népfőlkész szakaszvezetője, 33 éves korában az északi harctéren szerzett betegségében, Budapest. — PERESZLÉNYI JÓZSEF hadapród, a Nemzeti Takarékpénztár és bank részvényszállás tisztviselője az északi harctéren. — Wolf B. Béla magyar királyi pénzügyi szemléző, a 62. gyalogezred tartalékos zászlósa, zászlóaljsegéd tiszt, az oroszországi Janow melletti útközben, 30 éves korában. — RATTI JÓZSEF László, a 86. gyalogezred hadapródja 23 éves korában, az északi harctéren, a Szumina melletti útközben. — Losonczy báró Bányai Jenő os. és kir. 12. ezredbeli huszárhadnagy Zemplén vármegyében, Csirőkaófalui feletti magaslapon, az oroszok ellen vívott harcokban, 21 éves korában. — A m. kir. nyitrai 14. honvédgyalogezred tisztikara gyásznapon tudatja szeretett bajtársának: TURCSÁNKAI TURCHÁNYI ISTVÁN főhadnagynak, FRÖHLICH ANDRÁS főhadnagynak, HAFNER REZSŐ főhadnagynak, LOVÁSZ JÓZSEF tartalékos zászlósnak és FRICS JÓZSEF tartalékos hadapródnak az északi harctéren történt hősi halálukat.

Elhunytak még a következő napokban: Dr. URV JÓZSEF ügyvéd, 86 éves korában, Egerben. — Idősebb SZALÁK KÁROLY királyi hercegi uradalmi nyug. főerdész, 86 éves korában, Kéthalmón. — Löwöi és löwöpetri dr. LEÓVEY SÁNDOR, nyug. közgazgatási íróbíró, a Lipót-rend lovagkeresztjese 73 éves korában, Budapest. — Dr. LANDAUER ADOLF, Szabadka város nyug. tisztí ügyésze, 72 éves korában. — FABINY GYULA nyug. igazságügy-miniszteri tanácsos 61 éves korában, Budapest. — RAKITA ÁRPÁD elemi iskolai igazgató, 54 éves korában, Budapest. — STEPROVICS GYULA nyug. tanító, Tárnokon. — LUKÁCSIK MIHÁLY rákfűredi evangélikus lelkész az északi harctéren súlyosan megbetegedett és így tért haza. — MAGOSCI SÁNDOR nyug. m. kir. pénzügyi titkárs 77 éves korában, Debreczenben. — FÖTISZTELŐDŐ HANKÓ GYULA mádi plébános, 52 éves korában, Mádon. — Nt. VARNAY LAJOS, az újbatsi, marosfalvi és kikoszályi ref. egyházközségek lelkipásztora e megyei és kerületi tanácsbíró 73 éves korában, Újbarson.

Özv. KARLOVITZ ANTALNÉ szül. Bolváry Rozália, 89 éves korában, Magyarzombathelyen. — Özv. KUTASSY FERENCZ szül. Fritz Amália 81 éves

korában, Budapest. — Özv. CSIKY GERŐNÉ szül. literati Bányai Karolin 78 éves korában, Kolozsvárott. — Özv. kisbocani BENEDEK SÁNDORNÉ szül. báróti Beke József 79 éves korában Kőpeczen. — Özv. JÁNOSY JÁNOSNÉ szül. Vákár Katalin 68 éves korában, Gyergyóújfalu. — Özv. GOLL JÁNOSNÉ szül. Stekl Paula 65 éves korában, Ujpesten. — KENDÉ DANIÉLNÉ szül. Riesenberger Ilona, 50 éves korában, Nagybányán. — Nemesbocári SVASTITS GEORGINKA 16 éves korában, Budapest. — SZABÓ KÁROLYNÉ szül. Sárkány Panka 26 éves korában, Nagybecskerek. — Márkusfalvi MÁRKUSS EDITH 21 éves korában, Budapest.

Szerkesztői üzenetek.

Negyvenkettős. Nagyon győze a hangja. Rozsnyó B. G. Sajnos, nem küldhetjük a honoráriumot, melynek összegét kissé egyoldalúan állapítja meg, mert a három novella közül egyik sem közölhető.

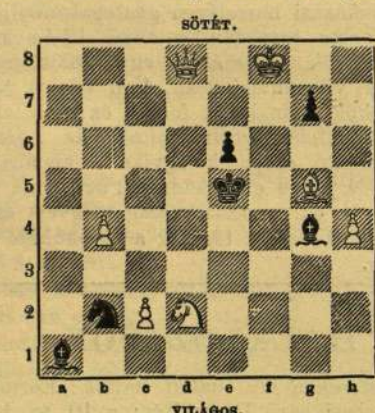
Ambiciózus. Mostanában egyelőre nem igen közlünk novellákat.

Béke. Votes for Women, stb. Az epigrammák nem csatannak és olyan versekben vannak írva, melyek inkább hasonlítanak a prózához.

Illatos virágszál. Fekete szemű lányka, stb. Primitív dolgok, nincs bennük költői lélek, nem tudják az érzést elhitetni és átoltani az olvasóba.

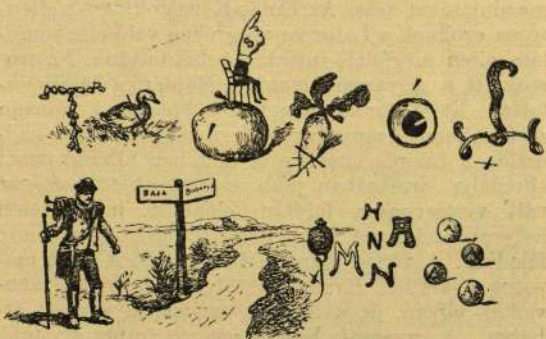
SAKKJÁTÉK.

2931. számú feladvány Traxler Károlytól Bécs.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

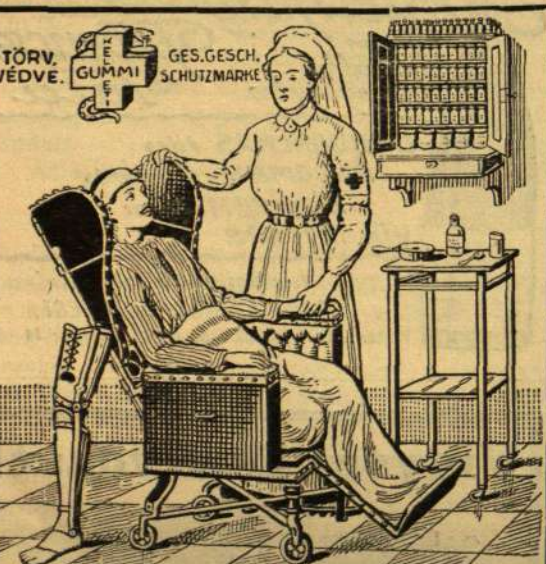
A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 48 ik számában megjelent képtalány megfejtése: Az emlé egy részét alkotja az ember bölcsességének. Jaj annak, a kinek nincsenek emlékei.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegyey-u. 11.
Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV. Egyetem-utca 4.

Saját érdekében

Legyen egy kísérletet az új szab. amerikai impregnált **FÉM-TISZTÍTÓ KENDŐVEL.**
Előnyei: Bármely fémtárgy gyors és egyszerű kezelésben hónapokig tartó tisztaságot nyújt. Minden eddigi tűzvesztélyes folyékony fém-tisztítót földimul. Sohasem szárad ki, nem koptat, nem horzsol, olcsó és gazdaságos. — Ára 25 fill. 50 fill. és 1 kor. Mindenütt kapható. — Kereskedőnél kérjen ingyen mintát.

FORAKTAR: FORSTNER JOSEF GYÁRSZÁL BUDAPEST, IV. KER., REALTANODA-UTCA 4. SZ.

KELETI-féle speciális gyártmányok:
MŰLÁBAK és MŰKEZEK
amputáltak részére, kifogástalan technikai kivitelben! Több évi jóallás! Testgyógyászati, járó- és támaszpontok, műfűzők és egyenestartók ferdénállók részére. Csanári és királyi szabadalmi **sérvkötők, harkótók, gummigörseharisnyák,** valamint a betegápoláshoz tartozó összes cikkek, úgym.: legpárnák, utazópárnák, hálósákok, kötszerek (vatta és gazok) kicsinyben és nagyban eredeti gyári árak mellett! Fertőtlenítő készítmények, betegápoló eszközök, hordágyak, manőverágyak, valamint teljes kórház- és járványkórházi berendezéseket szállít kifogástalan kivitelben, másrészt gyári árak mellett!

KELETI J. orvosi műszer, kötszer és betegápolási cikkek gyára Budapest, IV. ker., Koronaherceg-utca 17. Többek közt árjegyzéket ingyen és bérmentve küld!

Lohr Mária

(KRONFUSZ)
Gyár és főüzlet
VII., Baross-u. 85.
Telefon: József 2-37.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatása szer
étvágytalanság, rend-
etlen emésztés és
gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv
a **gyomor-terheléstől.**
Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható:
minden **gyógytárban**
valamint

Rozsnyay Mátyás
Arad, Szabadság-tér 8.

Szakszerűen készített utazási felszerelések

HELLER bőröndös

cégnél
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 21.
(Astoria szálloda épületében)
A cég üzlete 20 évig Károly-
köruton (Huszár-ház) volt.

MARGIT

gyógyforrás, Bereg m.
A gyomor, belek, húgyhólyag és különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó hatású még akkor is, ha vérvérsek esete forog fenn.
Megrendelhető: **ÉDES-KUTY L.**-nél Budapest és a forrás kezelőszőlőnél, Munkácsán.

BEKÖTÉSI TÁBLÁK

a «Vasárnapi Ujság» 1914. évfolyamához, első és második félév. — Két kötet.

Ára bérmentesen küldve 5 K. Az összeget postautalvány útján kérjük megküldeni.

A «Vasárnapi Ujság» kiadóhiv. Budapest, IV. kerület, Egyetem-utca 4-ik szám.

Ékszerek, Ezüstneműek

beszerzése készpénz vagy részletfizetésre is cs. és kir. udv. szállítónál
Sárga János Budapest, Károly-tér 5.
Háborús emlékezőeszközök nagy választékban. Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve. — Augusztus vasgyűrűk arannyal bélelve 3 korona.

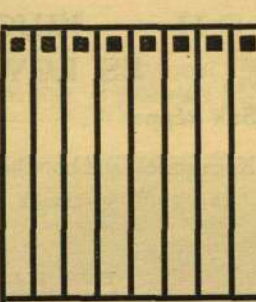
CHEMIA

A MINDENNAPI ÉLETBEN

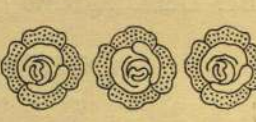
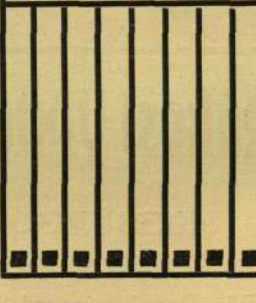
IRTA **Dr. HANKÓ VILMOS** SOK KÉPPEL
ÁRA KÖTVE 4 K 80 fill.

A «Chemia a mindennapi életben» cz. munka, mely a világot mozgató tudományok: a kémia fontosabb eredményeit könnyen megérthető előadásban közli, egyben megtanít arra is, hogy a közlött eredményeket hogyan értékesíthetjük egészségünk megőrzésére, a háztartásban, a főzésnél, a mindennapi életben lépten-nyomon felmerülő kérdésekben. Tájékozódni a könyvnek tartalmazott csak egyneként említem sorolunk fel, melyek egyszerű megnevezésükkel is szembe-szökően igazolják, mennyire gyakorlati értékű ez a könyv. Tej, kávé, tea, vaj, borhamisítás felismerése, az arany- és ezüsttárgyak felismerése, üveg, fém, fa, porcellán, márvány, gipsz- és tégel-rajzolás, Bor-cetiz-készítés. Az ivóvíz megtisztítása. Hajfestés. Titkos gyógyító és szépség szerék birálat. Szappanfőzés; illatszerek, likőrök készítése. Tinkt., gyümölcs-, rozsdá-, stearin-, zsír-, olajfoltok kivétele. A mérgezőeknél követhető eljárások stb. A «Chemia a mindennapi életben» kezünkbe adja mindezen kérdéseknek a számos más kérdésnek a nyitját, gyakorlati útmutatást, feleslegessé tesznek az élet ezer apró viszonylatában minden felvilágosítást és utánajárást. Ez a munka, a tudni-valóknak valóságos kincsesháza, nélkülözhetetlen támaszkodó a magyar asszonynak, a tanítónak, a lelkésznek. Ajándékkönyvnek nem képzelhető tanulságosabb könyv ennél.

Megrendelhető:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrassy-ut 21.
valamint minden hazai könyvkereskedésben.

Rendelésnél
szíveskedjék lapunkra
hivatkozni.

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai r.-t.)
ujdonságai

LAGERLÖF SELMA LILJECRONA OTTHONA

Regény.
Lagerlöf e könyvében rejtett szépségeket, mély érzéseket szolgált meg és csodálatos beállításával igazán művészt nyújt.

Ára 4 korona.

Megrendelhető:
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai r.-t.) könyvkereskedésében, Budapest, Andrassy-ut 21.
valamint minden hazai könyvkereskedésben.

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.
Szerkeszti: Szabó Kálmán.

Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvétel közöl. Szakszerű cikkeket ismert íróink írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadászterületek árverésének idejét közli. A diszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld
Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

szab. chronometer- és műóra, földalója a remontoir ingakörök stb. stb.

Knuth Károly

mérnök és gyáros

Cs. és kir. fennsége József főh. udv. száll.
Gyár és iroda: Budapest, VII., Garay-u. 10.
Központi víz-, lég- és gőzfűtések, léghűtés- és vízvezetők, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízszintmérő emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, jóvelmi előirányzatok gyorsan készíthetők.

KARÁCSONYRA A GYERMEKEKNEK

legszebb és leghasznosabb ajándék a könyv.

Sebők Zsigmond ifjúsági könyvei

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR UTAZÁSA

HEGYEN, VÖLGYÖN, MEG A NAGY LÁDÁVAL

Képekkel Ára kötve 7 K

Dörmögő Dömötör, a gyermekek kedves dörmögője utazgat ezekben a könyvekben mindenfelé az országban, a legváltozatosabb és legmulatságosabb kalandok között. Ezek a legvidámabb magyar gyermekkönyvek.

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR ÚJABB UTAZÁSAI

HÁBORÚBAN ÉS BÉKÉBEN

Képekkel Ára kötve 7 K

A híres dörmögő új utazásai Zebulonnal, Dorkával, Hörpentő bátyával és harcai az angol labdarúgókkal és egyéb ravasz népséggel, valamint lakodalma.

CSUTORA JANCSI KALANDJAI SZÁRAZON ÉS VIZEN

Sok képpel Ára kötve 5 K

Mulatságos históriák tárháza e könyv.

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR UTAZÁSAI

(Első kötet)

Képekkel Ára kötve 7 K

KUJON ÉS KAJÁN ÉS EGYÉB BOHÓSÁGOK

Sok képpel Ára kötve 5 K

Kacagtató, vidám, kedves bohóságok, mulattató tréfák és egyéb gyermek vidámságokat tartalmaz e könyv.

A LEGSZEBB MESÉK

A világ minden népének mesekincséből. Harminc színes művészi képmelléklettel.

Ára kötve 15 K

Benedek Elek ifjúsági könyvei

VIRÁGOSKERT

Versek és történetek 6-12 éves gyermekeknek.

Sok képpel Ára kötve 5 K

NAGYAPÓ MESÉL ÉVIKÉNEK

Vers, mesék 6-12 éves gyermekek számára.

Sok képpel Ára kötve 5 K

SZIGETI VESZEDELEM

Történeti elbeszélés az ifjúság számára.

Képekkel Ára kötve 5 K

SZÉKELY MESEMONDÓ

Mühlbeck Károly rajzaival Ára kötve 3 K 50 fill.

HONSZERZŐ ÁRPÁD

Elbeszélés a honfoglalás idejéből.

Mühlbeck Károly rajzaival Ára kötve 8 K

TOLDI MIKLÓS

Arany Toldi trilogiája nyomán az ifjúság számára.

Mühlbeck Károly rajzaival Ára kötve 8 K

Rákosi Viktor ifjúsági könyvei

KISBÜRGÖZDTŐL VATERLÓIG

Regény Napoleon idejéből

Bér Dezső rajzaival Ára kötve 6 K

OGLAN BÉG KINCSE

Regény a török hódoltság idejéből.

Moldván Béla rajzaival Ára kötve 5 K 20 fill.

KEXHOLMI MÁRIA

Történeti regény az ifjúság számára.

Mühlbeck Károly rajzaival Ára kötve 4 K 80 fill.

A BÉCSI DIÁKOK

Regény az 1848-iki bécsi forradalom idejéből.

Moldván Béla rajzaival Ára kötve 5 K 60 fill.

EGY TUTAJ TÖRTÉNETE

Ifjúsági regény.

Gergely Imre rajzaival Ára kötve 4 K 20 fill.

A CSÁSZÁROK SIRJAI

Történeti regény az ifjúság számára.

Linek Lajos rajzaival Ára kötve 4 K 80 fill.

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

52. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 27.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek: Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

FRIGYES FŐHERCEG, A KÖZÖS HARSEREG FŐPARANCSNOKA TÁBORNAGYI EGYENRUHÁBAN.
Jelly Gyulának a főhadiszálláson készített felvétele a «Vasárnapi Ujság» számára.